

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



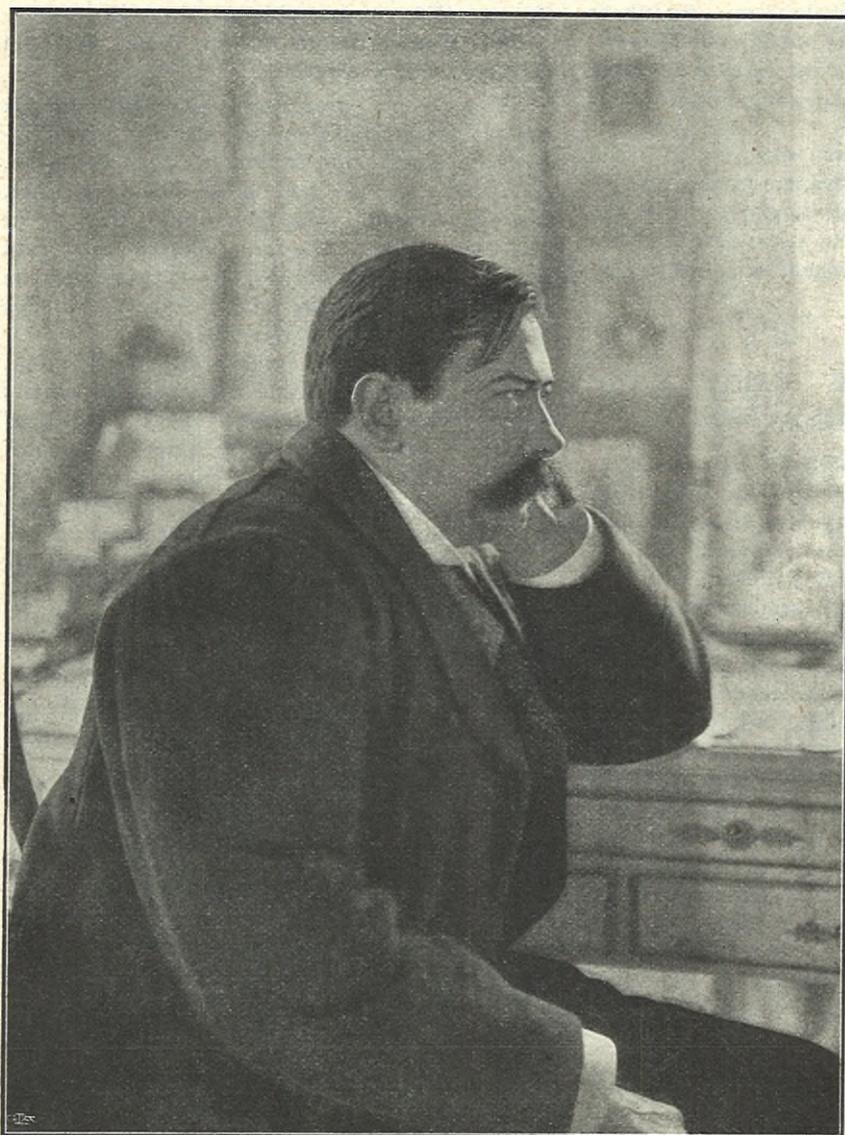


ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.



TOR AULIN. FOTO FÖR IDUN AF HOFFOTOGRAF A. BLOMBERG.

TOR AULIN.

OM EN PERSON, någorlunda förtrogen med Stockholms nutida musiklif, sätter sig ned och bläddrar i gamla årgångar af våra större dagliga tidningar — exempelvis från 1870- och början af 80-talet — och därvid riktar sin uppmärksamhet särskildt på konsertannonserna, skall han säkert icke kunna undgå att förvånas öfver de offentliggjorda programmens sammanställning. Jämte en obligatorisk symfoni af Haydn eller Mozart, någon gång äfven Beethovens, möter han där ofta namn, som musikhistorien med nått nöd brytt sig om att anteckna. Ännu oftare får det klassiska orkesterverket hålla till godo med ett blandadt sällskap af solonummer, inte bara för sång eller violin, utan äfven för piano eller kanske rent af harpa, och får vara belåtet om kompositörerna inte heta Wallace, Richards, Ketterer eller Hesselmann eller något dylikt. En och annan gång ser han också namnen Wagner, Liszt, Berlioz m. fl. våga sig fram under

fruktan och bäfvan. Genomläser han de recensioner, som följt på dessa konserter, finner han alla recensenterna skaka mer eller mindre på sina betänksamma hufvuden och beklaga den nytyska riktningens bullrande obegriplighet, dess misshandling af orkestern och, först och sist, dess totala brist på flödande, hjärtebetvingande melodi. Bachs namn förekommer ytterst sällan, oftare då Händels. Mendelssohn och Schumann äro vida mer gynnade, framför allt den förstnämnde, och jämte dem åtskilliga franska och italienska tonsättare, af hvilka de flesta nu aldrig få den äran att uppträda i sällskap med heroerna.

Med ett ord: han måste under detta studium få ett intryck af, att en ofantligt stor och genomgripande förändring försiggått i fråga om vårt musiklifs stil under dessa gångna 20 à 30 år — eller ännu tydligare: att krafven på stil vuxit i synnerligt hög grad. Egentligen är väl förändringen märkbarast under de sista tio, femton åren, och vill man räkna upp de krafter, som under denna period varit verksamma för att grunda en ny tingens ordning inom det offentliga musicerandet, så måste man bland de första namnen på listan sätta *Tor Aulins*.

Allbekant är den insats han gjort som ledare af Stockholms kammarmusiksoaréer. Aulinska kvartetternas program äro för öfrigt en god illustration till den ofvan påpekade omhvälfningen; allt mer framträda de med åren som resultat af verklig konstnärsträfvan, allt mer röja de stilkänsla och estetisk planmässighet. Men Tor Aulin fann att hans krafter räckte till för ännu större bragder. När förhållandena vid vår opera allt mer utvecklade sig till personkult, virtuosityrkan och favoritsystem och scenens "stjärnor" uppställdes allt oserhördare lönevillkor för att stråla, måste reduceringar inträda på andra håll och hela arbetet för öfrigt ordnas till en frenetisk dans kring den gyllene kalfven. Följden blef

närmast, att hofkapellet symfonikonserter alldeles förföll. Dels hade dess jäktade medlemmar sällan tid att prestera ett jämnt och väl preparerat arbete, dels underhölls icke det intresse, som allmänheten förr ägnat dessa konserter. I stället för regelbundna, fast planlagda säsongcyklar anordnade man tillfälliga solistkonserter, så snart en mera framstående pianist eller violinist eller sångare gästade staden. Till omväxling införskref man en eller annan berömd kompositör eller celeger dirigent, allt för att "dra folk". Det gällde att underhålla publikens nyfikenhet och sensationslystnad och slå mynt därpå. Naturligtvis upfostrar man icke någon stampublik åt sig med dessa frivola och okonstnärliga principer.

Emellertid — midt i detta förfall var det som Tor Aulin ryckte in med Konsertföreningen och gaf Stockholm regelbundna orkesterkonserter i stor, modern och förnämlig stil. Konsertföreningen är, ideellt sedt, hans skapelse. På dess program har han kunnat i stilfulla och underhållande kombinationer sammanfatta allt det viktigaste i forntid och nutid på den orkestrala tondiktningens område. Solistprestationer och virtuosväsen ha intagit en vederbörligt undanskjuten och anspråkslös plats, medan symfonien och den symfoniskt behandlade sångballaden ha lämnat det lödigaste materialet i programbyggnaden.

Konsertföreningens framträdande betydde alltså en reformation. Och den fullföljde sin mission och sina historiska analogier ända därefter, att den framkallade en motreformation. Operans katolska samfund har funnit sig föranlåtet att söka höja värdet af sina insatser på instrumentalmusikens område; i år har detta arbete resulterat i annonserandet af en stor Beethovencykel, hvilken alltså ytterst är Tor Aulins verk.

Konsertföreningen bjuder i år på Tor Aulin i tre former: som energisk och liffull orkesterdirigent, som kammarmusikledare och som framstående violinspelare. Han har äfven en fjärde uppenbarelseform, som föreningen kanske snart uppmärksammar: violinkomponisten, hvars verk, konserter och suiteer för violin, utgifna på framstående utländska förlag, fått de bästa vitsord i utländska facktidkrifter.

Det icke minst goda är, att denne mångsidige — noga räknadt: fyrsidige — musiker ännu icke hunnit "mogen" ålder, eftersom denna för män icke anses börja förrän vid fyllda 40 år. Tor Aulin har ännu ett år på sig för att räknas till de färdiga, till dem, som ha avslutat sin utveckling. De musikens vänner, som känna honom närmare och mer psykologiskt följa hans verksamhet, tro dock något annat: att han har många år på sig ännu, innan han blir "färdig" och stannar för att upprepa sig själf i själlös och briljant rutin. Åtminstone hoppas de det. Och de ha allt skäl att hoppas: Tor Aulin har hittills alltid framträdit som en konstnärlig fullblods natur.

WILHELM PETERSSON-BERGER.

HVAD SOM BEHÖFS. NÅGRA REFLEXIONER FÖR IDUN AF ELSA AHLSTRÖM.

PÅ SENARE TIDEN har det spörsmålet allt oftare framställt sig för mig: hvad behöfves i främsta rummet för att föra den kvinnliga rösträttsfrågan framåt mot dess slutliga lösning? Svaret är icke svårt att finna; det har många gånger blifvit gifvet på samma fråga. Det är *kvinnornas eget intresse* för saken, som tarivas. Förefinnes då icke detta intresse i någon högre grad?

Det kan icke nekas att frågan om kvinnans politiska rösträtt är en "överklass"-fråga, medan den allmänna politiska rösträttsfrågan är en "underklass"-fråga. I lösningen af den förra vänta några få bildade och intelligenta kvinnor att finna större områden för sina sociala och politiska intressen; genom lösningen af den senare väntar sedan årtionden tillbaka öfver en half million af Sveriges myndiga, manliga befolkning på medbestämmanderätt öfver landets öden. Därför är det rättvist, att den sistnämnda frågan löses först.

Men äfven den förra förtjänar upptagas med förståelse och intresse af de män, hvilka äro nog frisinnade att i densammas uppkomst se en af kvinnoutvecklingens naturliga konsekvenser.

Så länge kvinnorna nöjde sig med att på afstånd följa (eller alls icke följa) de skilda företeelserna i vår politiska värld, så länge de icke själfva begärde att få ägna dem sina personliga krafter och sitt intresse, så länge voro de icke mogna eller hade bruk för den rösträtt de nu eftersträfvade. Att detta intresse förut helt enkelt icke *kunnat* förefinnas, är helt naturligt. Både kvinnans uppfostran och hela ställning i samhället ha förbjudit henne allt deltagande i det politiska och sociala lifvet.

På några år ha emellertid förhållandena i detta hänseende i mångt och mycket förändrats.

Allt mer och mer börja de själföförsörjande, intelligenta kvinnorna känna det som en orättvisa, att de, som dock utgöra sina skyldigheter till staten och lyda dess lagar, icke få göra sina röster hörda vid stiftandet af dessa lagar, hvilka dock i många afseenden beröra specifikt kvinnliga intressen.

Men huru många äro dessa kvinnor i jämförelse med de indifferent, de ointresserade, de rena motståndarne till all kvinnofrigörelse? De utgöra säkerligen en försvinnande minoritet. Fråga en bondhustru eller en tjänarinna angående hennes tankar om kvinnlig politisk rösträtt! Hon kommer att se fullkomligt oförstående ut och ge ett svar, som tydligt visar, att hela detta område är för henne ett terra incognita, som hon helst lämnar åt mannen att ensam beträda. Fråga många gifta, bildade kvinnor, och de skola svara er, att för sådant ha de icke tid, för öfrigt anse de lämpligast att mannen, såsom tillförene, fortfarande har dylikt om hand.

Det första af dessa argument är utan tvivel tungt vägande och begagnas också i rikt mått af alla kvinnoemancipationens motståndare, när de vilja framhålla hvilket elände det skulle bli i världen, om kvinnorna, i stället för att sköta hus och hem, sprunge på valmöten. Men det är säkerligen ingen af förkämparne för den kvinnliga politiska rösträtten, som menar, att kvinnan för sina plikter mot samhället skulle försumma de såsom maka, mor och husmor, hvilka plikter ju, i stort sedt, i eminent grad äro samhällsplikter.

Nej, hvad de gifta kvinnorna i allmänhet sakna gent emot allmänna frågor är just *intresset*, ty det är en känd sak, att hvad man intresserar sig för, det finner man också tid till.

Det har blifvit ett slagord, att det endast är de äldre, ogifta kvinnorna, som i sitt hjärtas bitterhet funnit på alla dessa saker för att däri finna en ersättning för hvad de eljes gått miste om i lifvet, men man betänker icke, att det just är dessa ogifta, i de flesta fall själföförsörjande och i många fall intelligenta samhällsmedlemmar, som först af alla haft *skäl* att känna det orättvisa i att icke hafva samma medborgerliga rättigheter som sina manliga kamrater. Ett mindretal af dessa kvinnor är politiskt moget — det stora flertalet är det icke.

Kvinnor sakna ofta, förutom intresse för själfva saken, äfven de enklaste insikter i hvad parlamentarisk takt och ordning fordra. Detta kan emellertid praktiskt läras och torde ej betraktas som det öfverstigligaste hindret för erhållande af medborgarrättigheter. Politik är icke "tråkigt", som många mena; det är tvärtom något, som i hög grad är i stånd att fånga ens intresse, när man en gång börjat att få smak på det.

Att med verkligt intresse sätta sig in i och i sitt hem diskutera allmänna frågor, gör på samma gång familje- och umgängeslifvet fritt från all banalitet och är sannolikt den väg, som säkrare än någon annan leder till målet.

HON, SOM SKULLE VARIT HANS HUSTRU. SKISS AF HEDVIG BILLING.

DET HADE varit kamratmöte i en af mellersta Sveriges städer. Upprop hade utfärdats till dem, som för tjugufem år sedan tagit studentexamen vid stadens läroverk, och ett stort antal hade hörsammat kallelsen.

Det hade kommit trefliga, groflemmade landtpatroner, godmodiga prästmän, ämbetsmän, hos hvilka pojken ännu satt kvar och längtade att få slippa lös, och ämbetsmän med byråkratisk stramhet och oomkullrunklig, belevnad värdighet; äfven en högre militär var med och, afstickande från alla de andras trygga hvardaglighet, syntes ett par typer, som hade ett ledigare sätt och en smula af dekadans öfver sig.

Alla dessa hade samlats till gemensam middag och festligt samkväm på aftonen, och en del hade haft sina fruar och döttrar med.

Skålar hade druckits, tal hållits, och stämningen hade varit både högstäm och glad. Dagen därpå hade man skilts åt och återvänt, hvar och en till sitt.

Men en bråkdel af festdeltagarne, hvilka dels hade bitvis samma väg, dels tyckte det var skada att så fort krypa in i selen igen, när man nu ändå tagit sig ledigt, hade kommit öfverens om en gemensam afstickare norrut till en liten järnvägsstation midt i turistleden, där det fanns ett förstklassigt hotell och en natur, hvars skönhet blifvit vidt och bredt omtalad och beskrifven. De hade kommit dit tidigt på förmiddagen, rott på den stora, långsmala insjön, klättrat i bergen och beundrat utsikten; så hade de ätit en sen middag och därefter hade alla samlats vid kaffet ute på den breda hotellverandan, hvarifrån man kunde se ut öfver sjön.

Det var fem herrar: två landtbrukare, en provinsialläkare, "bondfysikus från Bergslagen", som han skämtsamt kallade sig själf, och en stadsläkare från en större stad. — Provinsialläkaren, doktor Hermans, och hans fru, den enda damen i sällskapet, skulle fortsätta på väg hem till sitt med kvällståget, men de fyra andra ämnade stanna ännu ett par dar för att fiska och hvila ut.

Det började kvällas, och solen höll på att sjunka. Sommarhettan hade förvandlats till ljum, behaglig svalka, och i sjön, som låg

stilla och blank, färgad af aftonrodnaden, afspeglade sig tydligt de höga, skogklädda bergen, som höjde sig rundt stränderna.

Uppå verandan var stämningen hög; kaffet och likörerna hade fått lämna rum för whiskyrogg och iskyld punsch; man pratade i munnen på hvarandra, skålade och skrattade så fort någon kom med en witz eller försökte med någon historia. Cigarröken stod som ett moln kring bordet, och ansiktena blossade. Det var bara en timme kvar, tills snälltåget skulle komma, och så skulle kretsen brytas; — det gällde att ta vara på minuterna.

Doktorinnan Hermans var ej med uppe på verandan. Hon hade suttit med herrarne en stund, men så hade hon tyst stigit upp och gått ner och satt sig på en trädgårdssoffa strax intill trappan, och där hade hon sedan suttit tyst för sig själf, oafvändt blickande ut åt sjön.

Den andre läkaren, doktor Wang, satt och iakttog henne i smyg.

Så lugn och orörlig hon satt, alldeles som om allt skrattet och pratet däruppe på verandan inte funnits till för henne. Från den plats, han hade, kunde han ej se hennes ansikte, men han visste ändå precis, hur det såg ut just nu — litet, fint och oregelbundet, med smala, mörka ögonbryn och ett par gråbruna ögon, i hvilka skogens mörka stillhet och sjöns blanka djup kunde spegla sig.

Hon var hvarken vacker eller pratsam — åtminstone hade det på kamratmötet funnits de, som varit båda delarne i långt högre grad än hon — och doktor Wang, som var unkarl och på sitt sätt tyckte om fruntimmer, hade i början knappt lagt märke till att hon fanns, men hennes man och han själf voro gamla kamrater, både från skolan och Uppsalatiden, så att de under dessa dagar i alla fall kommit att vara mycket tillsammans, och nu — ja, det skulle nog bli tomt, när de reste!

Han visste redan en hel hop om henne och hennes lif — Hermans var ohyggligt medelsam när han kom i tagen — och för en gammal vän så — —!

De hade varit gifta i tio år — hon var aderton, när bröllopet stod — de hade fem barn, förde stort hus och hade mycket och fint umgänge. Hermans skröt gärna en smula — det hade han alltid gjort, men kamraten förstod nog att inkomsterna voro goda och lefnadssättet därefter. Det tråkiga var, att hustrun var sjuklig — "pjunkig och nervös — en stor pröfning för en man, min bror!" — men doktor Wang, som eljes inte var så ömsint, när det gällde kvinnlig nervositet, hade inte svarat. — Han hade kommit att tänka på de fem barnen, den stora hushållsbördan och de unga, vecka skuldror, som skulle uppbära allt detta.

På det hela taget tyckte han inte om doktor Hermans' sätt att behandla hustrun; — det var en blandning af vårdslös vänlighet och omedveten fordringsfullhet däri, som, båda delarne, irriterade honom lika mycket. Fast — hvad hade han i själfva verket med det att göra!

En gång under deras tre dagars sammanvaro hade han kommit i tillfälle att göra henne en liten tjänst. Det var på resan hit upp vid den station, där man tillbringat natten. En gammal gubbe hade gått ikring och bjudit ut leksaker, ovanligt väl skurna i ben och trä. Hon hade hviskat något åt sin man, tydligen med bön att han måtte köpa några, men med den underliga värdesättning af utgifter, som män ibland visa prof på, hade han, som hela resan förut uppträdt nästan skrytsamt flott och liberal, tämligen snäsigt svarat, att de voro för dyra. "Köp karameller åt ungarne för femti öre — det tycka de lika mycket om!"

Så hade samtalen gått öfver till annat och

KAPPOR

tvättas eller färgas ytterst omsorgsfullt af **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.** Gör ett försök. Begär priskurant.

den lilla händelsen var snart glömd, men då han tidigt nästa morgon under en promenad upptäckte gubben med leksakerna, kom han i håg den igen — och köpte nästan hela lagret. — Alla reskamraterna, utom han själf, voro gifta och hade barn, och nu spelade han den snälle farbrodern; hvar och en fick någon leksak till sina hemmavarande små, men hon fick de flesta och dyrbaraste. Hennes man skrattade och tackade på sitt fryntliga, litet högröstade sätt, men själf såg hon inte riktigt glad ut. Hon rodnade så djupt, att han nästan tolkade det som ett tecken till missnöje, och såg på honom nästan avfärdande, men så tycktes hon i hast få en annan tanke, och ögonen blefvo milda och ömma. — "Doktorn måtte vara en riktig barnvän," sade hon med ett varmt, befriande leende, "så snällt, så snällt att tänka på våra små!"

Han blef så häpen, att han först ej kom sig för att svara — trodde hon verkligen, att han gjort detta för barnens skull? — han, som var ungtkarl och afskydde barnskrik och osnutna barnungar! Han höll nästan på att säga något sådant, men så hejdade han sig i tid — det skulle kanske låtit rätt eller cyniskt, och det ville han inte.

Det var för resten underligt, hur olika saker och ting tedde sig, när han var i hennes närhet. Han var egentligen hvarken särdeles storsint eller ädelsinnad eller märkvärdig på något sätt — rätt och slätt en vanlig hvardagsmänniska; — men så fort de talades vid eller voro tillsammans, blef han allt det, som hon tycktes se hos honom. Och han hycklade inte — han var det. Det var som om, i hans hjärtas innersta, midt bland all den trampade, växtlösa mark, som år och erfarenheter af många slag sköflad och gjort hård, funnits en grönskande, liten fläck, där all hans barndoms ömhet, all hans ynglingaålders värma ännu dröjde kvar, och på något underligt sätt hade hon, som ändå ej kände honom, letat sig fram dit, och det var det enda hon såg af honom. Hon var så rädd hon skulle få se något annat — fast inte rädd heller, för det kunde ju inte vara annorlunda. Hon var så ren och god, att allt omkring henne blef likadant...

Detta satt han och tänkte på, medan han stödde armarne mot balustraden och såg bort från de andra. De trodde kanske, att han beundrade utsikten, men det gjorde han inte. Efter en stund reste han sig och började stiga ner för trappan. Doktor Hermans, som var midt i en historia, berättad med halfhögt röst, hvaråt alla de andra gapskrattade, märkte det och hejdade honom. — "Gå inte, Wang, du har inte hört slutet än. Det är just en historia för dig, gamle ungtkarl!" — Han vände sig om med en förödmjukande känsla af, att han inte hade någon som helst orsak att bli ond.

"Jag skall bara gå ner och prata litet med din fru," sade kan kort, "hon sitter där så ensam."

När hans steg knarrade mot sanden, höjde hon hufvudet och vände ansiktet, det bleka, fina ansiktet, som han tyckte så mycket om, emot honom.

"Doktorn kommer för att se på det vackra," sade hon vänligt leende, "för inte sant, här är vackert?"

Hon gjorde rum för honom bredvid sig på bänken, och han satte sig.

"Jo, det är det nog," sade han med en reflex i ögonen af hennes eget milda leende, "men här är allt bra ensligt."

"Ja — det är just det vackra, det" — hon talade på samma lugna, tillitsfulla sätt som förut, likt en som är säker på att ej bli missuppfattad eller oriktigt bedömd. — "Om jag finge stanna här litet längre, skulle jag gå ner och sitta vid stranden någon kväll, alldeles

ensam, och höra vattnet plaska mot stenarne och skogen susa; — och intet annat ljud än detta och inga andra människor i närheten. Det är det roligaste och bästa jag vet."

"Det är inte mycket roligt i det där i alla fall," sade han och småskrattade litet.

Han hade skarpa ögon och ett grofhugget, fast intelligent ansikte, men när han skrattade som nu, ändrades uttrycket; allt det hårda, sträfvade smälte bort, och han såg god och trohjärtad ut.

Äfven hon skrattade, men så blef hon allvarsam igen.

"Nej — 'roligt' var väl ett dumt uttryck," sade hon, "men i alla fall så tycker jag nu det. Det kännes så underligt tröstande — och det ligger en hvila i ensamheten och tystnaden ute i naturen, tycker jag. Alla bekymmer smälta bort och bli så ringa och små, och allt ikring en är så stort, och själf känner man sig så liten."

"Kan det ligga någon tröst i att känna sig liten?" frågade han tankfullt.

"Ja," svarade hon sakta, "inför något som är riktigt stort."

Hon sade det helt lugnt och stilla, men han tyckte det lät sorgset och ett obestämbart, smärtande medlidande, som han ej förmådde uttrycka. fick makt med honom. Han sade dock ingenting, utan lutade sig tyst framåt och ritade figurer i sanden med sin käpp. Efter en stund höjde han hufvudet.

"Jag undrar, om vi någonsin träffas mer, vi två?" sade han och såg på henne.

Han tänkte på att dagen förut i hennes närvaro hade Hermans bjudit honom till sitt hem på hösten, och han undrade, om hon skulle upprepa inbjudningen, men det gjorde hon inte.

"Det kanske vi aldrig göra," sade hon i stället helt lugnt, "men det har i alla fall varit roligt att träffas. Jag åtminstone glömmet aldrig, hur snäll och omtänksam ni varit under dessa dagar. Det blir ett af mina vackra minnen — för ni är en god människa."

"Nej," sade han häftigt, "nej, det är jag inte! Det har ju bara varit för er skull, och jag skulle vilja — vilja —"

Han hejdade sig midt i meningen. Det hade kommit något skyggt, ängsligt i hennes ansikte, och hon höjde handen som för att skydda sig mot en fara. Han ångrade sig genast. — "Förlåt mig," sade han ödmjukt. "Ni är väl inte ond?"

"Nej," sade hon mildt, "men säg ingenting mer. Vi ska låta det vackra minnet vara riktigt vackert — så gör det ingenting sedan, om vi ibland komma i håg och tänka om det igen."

De sutto tysta några minuter. Solen hade gått ner, och det började skymma på. Då och då drog en sakta susning genom trädtopparne, och nedifrån sjön hördes plaskandet af årtag, då en liten båt lade till. Luften var fylld med skogens starka, kådarta ångor, och blandadt därmed kom den milda doften af nattviol och linnea.

Från verandan hördes ett samstämmigt bullrande skrott, stolar skrapade, glas klingade; man började röra på sig där uppe. Doktor Hermans gick fram till balustraden och ropade med fryntlig myndighet ner till sin fru:

"Hallåh, Lillan — sitter du och drömmer nu igen? Gå upp på vårt rum och se om sakerna — min väska är inte packad än. Tåget går om femton minuter."

"Ja, Viktor," — hon reste sig genast för att gå in, men doktor Wang hejdade henne.

"Säg mig, hvad heter fru Hermans egentligen," sade han frågande och litet tvunget. "Hermans säger alltid 'lillan' — är det ett smeknamn eller en förkortning?"

KÖP Svart Siden.

Begär profver franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Specialité: Sista nyheter af brud-, sällskaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt.

Sändes tull- och portofritt direkt till privata.

Schweizer & Co., Luzern S 6, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

"Det är båda delarne," sade hon åter vänligt som förut. "Jag heter Lillian — men farväl nu!"

Hon räckte honom handen, och han tog den, utan att våga en tryckning. Han följde henne med ögonen, där hon gick uppför trapporna — så smärt — så hög — och så ljuf. Lillian — ja visst, hon kunde ju inte heta annat än Lillian!

* * *

Tio minuter senare voro reskamraterna samlade på perrongen, väntande på nattsälltåget, hvars röda och gula lyktor redan glimmade på afstånd. Uppehållet vid den lilla stationen varade endast några minuter, och afskedet blef därför helt brådskande och kort.

De båda, som skulle resa, stego skyndsamt upp i en tämligen tom vagn, fru Hermans ordnade med reseffekterna, och doktorn lutade sig ut genom fönstret, gemytlig och pratsam i det sista.

Så ljud afgangssignalen, de sista handtryckningarna och afskedsorden växlades, och tåget satte sig i rörelse. Ett stycke från de andra stod doktor Wang och viftade med sin hatt. Doktor Hermans ropade skrattande något åt honom, som han besvarade på måfå, han såg en sista skynt af ett blekt, fint ansikte — och så voro de borta.

Han följde tåget med blicken, tills det försvann i en skarp kurva, lämnande efter sig en mörk röksky, som småningom spridde sig och försvann. Långt bortifrån hördes ännu lokomotivets flåsande och dunkandet af pistonerna — så dogo äfven dessa ljud bort, och allt blef stilla och lugnt. Han satte på sig hatten och såg sig omkring. Utom honom själf fanns ingen kvar på stationsplanen; reskamraterna hade gått tillbaka till hotellet, och järnvägsbetjäningen var borta. På himlen hade samlat sig moln, som nere vid horisonten tätat till en mörk vägg, vinden hade friskat i, och träden susade hårdare än förut. Några regndroppar slogo honom i ansiktet. Han tyckte, att allt fått ett annat utseende — dystrare, ensligare, tröstlösare.

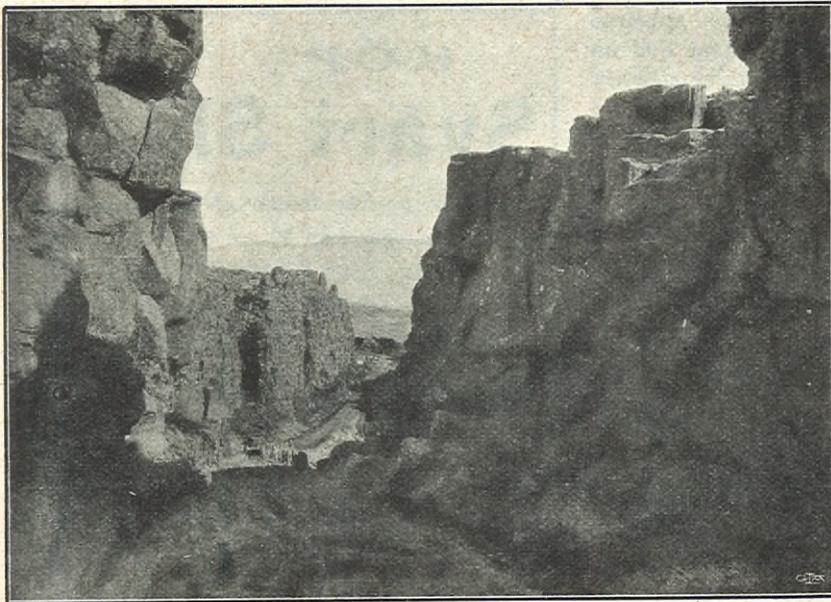
Och på en gång kände han inom sig ett stung af smärta, så skarpt, så plågsamt och så fullt medvetet, att det nästan skrämde honom.

"Det var hon," sade han nästan högt, "hon, som skulle varit min hustru!"

Och medan hans hjärta krympte samman och hans hårda ögon fuktades, sträfvade han att förstå och analysera, hvad han kände inom sig, men han kunde inte.

Han visste endast, att han för några korta, försvinnande timmar stått ansikte mot ansikte med lyckan, som han aldrig kunde nå; att denna kvinna, som för hvart ögonblick fördes allt längre bort till omgifningar och plikter, hvilka han inte kände till och i hvilka han inte hade någon del, i själfva verket var för honom den enda, den som hade nyckeln till

Lagermans Kraft-skur-pulver "TOMTEN".



ALLA-MÄNS-KLYFTAN PÅ ISLAND.



THINGVALLASLÄTTEN MED PRÄSTGÅRDEN OCH THINGVALLAVATTNET.

hans innersta och allt hvad som var godt och ömt och sant däri; att äfven om han glömde henne — och han var viss om att i sinom tid skulle han göra det — ingen annan i alla fall skulle kunna ersätta henne eller inta hennes plats.

Och han fattades af en blind, vanmäktig vrede mot allt och alla: mot mannen, som vunnit henne utan att förstå henne, mot ödet, som låtit dem mötas för sent; mot sitt eget hjärta, hvars fruktlösa förtviflade längtan han hånade och föraktade.

Väl en timme gick han ute i nattdarklet, ensam — rädd att påträffa någon af reskamraterna och glad att han inte gjorde det. Med sänkt hufvud och tung, långsam gång tog han slutligen vägen tillbaka till hotellet. I tystnaden hördes hans steg ljudligt knarra mot den grusade planen, och från ett fönster i öfre våningen böjde sig någon ut och såg ner.

“Är det du, Wang?” frågade kronofogdens röst. “Vi ha redan ätit, och nu ta vi oss en vira. Går du och lägger dig genast, eller vill du vara med?”

Doktor Wang ryckte till, som om han väckts ur en dröm.

“Tack — jag är gärna med. Jag kommer genast.”

Han strök sig öfver pannan, tog fram en cigarr och tände den. Så gick han upp till de andra. Trätappan knakade under hans steg, och värmen däruppiifrån, blandad med cigarrök och spritångor, äcklade honom, som kom direkt utifrån den svala, rena nattelufden, men han steg raskt på.

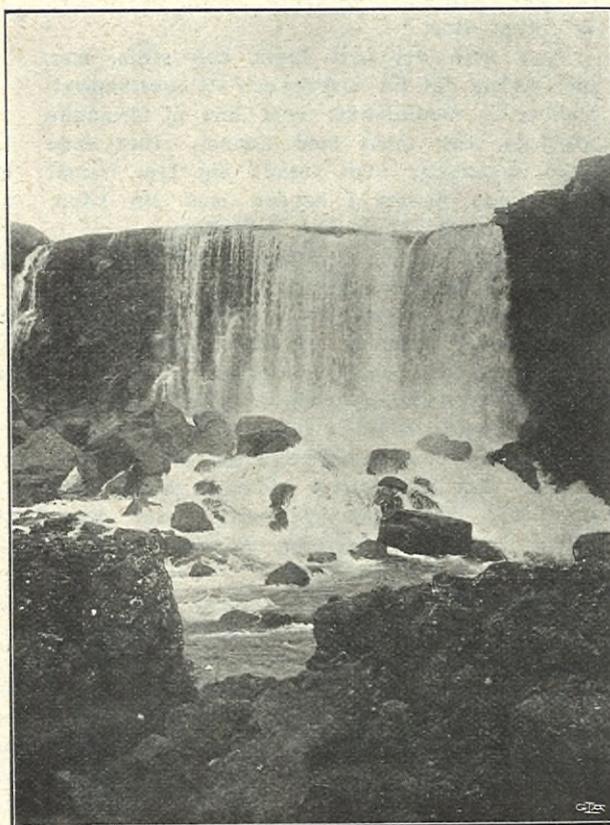
Han ville vara med och vara glad, han som de andra.

Lifvet var nu en gång sådant — för ofruktbara drömmar hade det ingen plats.

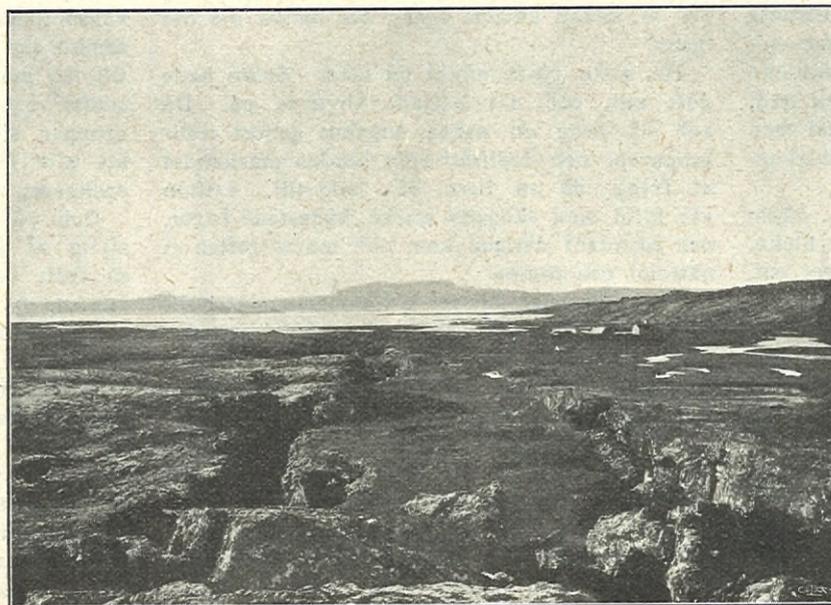
EN SOMMARRESA PÅ ISLAND. FÖR IDUN AF BRIET ASMUNDSSON.

(Forts. fr. föreg. nr.)

FRÅN REYKJAVIK till Thingvalla är det 6 timmars ridt. Men för främlingar, ovana vid detta sätt att färdas, blir det kanske för ansträngande att rida så fort. Man hinner heller icke i samma grad njuta af utsikten från höjderna, som då man färdas långsammare. De vyer, som upprulla sig från vägen, äro flerstädes fullständigt hänyckande, för så vidt väd-



VATTENFALLET I ÖXARÁLFVEN.



LAGBERGET.

ret är klart och vackert. Rundt omkring, i öster norr och väster, inramas landskapet längst bor vid horisonten af en sammanhängande bergskedja, hvarifrån enstaka snötäckt fjälltoppar höja sig. Men utanför kustlinjen, på sydsidan, sträcker den blå Atlanten sin yta så långt ögat förmår se. Här och hvar aftecknar sig rök från något fartyg ute på hafvet. Det är trawlare, som fiska längs kusten och som stundom bli alltför närgångna. En mängd andra fartyg passera äfven förbi, enär om sommaren Island står i liflig förbindelse med de flesta länder i Europa. Vår ö ådrager sig nämligen mer och mer uppmärksamhet ute i världen som ett land, hvilket turisterna gärna vilja stifta bekant- skap med.

Vägen visar sig alltjämt vara en ypperlig kör- väg. Nu drager den sig något mot öster, vi rida förbi en liten hydda, som om vintern brukas till skydd mot hårdt väder för fjällvandrare, hvilka i snöstorm och mörker ej orka ta sig fram till bygden.

När man hunnit hogslättens östra sida, tecknar sig för ögat ett egendömligt sceneri. Midt framför oss ha vi den gamla ryktbara sagabygden, hvarest minnena liksom tornas upp och störta sig öfver isländaren, helt öfverväldigande honom, i all syn- nerhet, om det är första gången han ser Thingvalla. Framför våra fötter utbreder sig lavahögslätten med sitt af vulkaniska utbrott splittrade landskap, och den stora insjön med dess talrika öar, som i en okänd forntid jämväl kommit till genom vulka- niska eruptioner. Rundtom bygden löper en bergs- ryg, som i norr reser sig till ansenlig höjd. Land- kapet är flerstädes bevuxet af en mängd små björk- buskar, lämningar efter gamla björkskogar. Här och hvar ligga enstaka bondgårdar i närheten af vattendrag, som äro rika på laxöring. Vackra gröna ängsmarker möta ögat. I synnerhet är det vackert på prästgården “Thingvalla”. Landet lämpar sig också ypperligt för fårafvel.

Man rider alltjämt hufvudvägen framåt i sydostlig riktning, förbi en vacker bond- gård och vidare utför mot ett långsträckt klippbälte, som man dock i förstone ej kan skönja mycket af, enär vägen ligger högre. Men då vi hunnit dit ned, kunna vi ej återhålla ett utrop af beundran. Vi ha nämligen alldeles framför våra fötter nedgången till en af de stoltaste naturens sevärdheter, som vårt jordklot öfver huf- vud kan förete: nedgången till och ut- sikten öfver den berömda klyftan “Alman- nagjá” — alla mäns klyfta — ryktbar från de isländska sagorna, synnerligast Njala- sagan. Vid själfva nedstigandet ha vi den härligaste utsikt öfver Thingvalla- slätten med prästgården midt emot oss samt insjön — Thingvallavatnet — och Öxarálfven, som faller ned genom Alman- nagjá och skär sönder en del af den gräsbevuxna slätten i små öar, tills den faller ut i sjön, i grannskapet af präst- gården. Efter en stunds rast inför det mäktiga natursceneriet, sätta vi oss åter på våra hästar och rida ned i klyftan längs en bred, bekväm väg, som blifvit anlagd under de senaste åren. Förr i tiden måste man rida ned utför branta, besvär- liga stentrappor, och mängen ser nu med sorgsna blickar på den nyanlagda breda vägen, enär densamma till viss grad för-

UPPFRISKANDE

är en kopp Horniman's "Boudoir-The" En härlig smak och arom bevisar dess utmärkta kvalitet.

HORNIMAN'S
"BOUDOIR THE".

ändrat klyftans egendomliga utseende; i synnerhet är det förhållandet vid mynningen, där några klippstycken, som bildat liksom en naturlig ingång, måst bortsprängas.

Då vi ridit en stund längs klyftan, komma vi förbi några gräsbevuxna, låga ruiner. Det är lämningar af de gamla höfdingarnes tillhåll, grundmurar, öfver hvilka de spände sina tältdukar och begagnade till bostäder, medan de under sommaren höllo ting och stiftade lagar.

Hunna förbi ungefär midten af klyftan, komma vi till Öxarfven, som från andra sidan faller ned genom klyftan. Ett stycke härifrån har vattnet brutit bort den västra klippväggen och störtar där ned i klyftan, bildande ett präktigt vattenfall. Därefter fortsätter vattnet i klyftans längdriktning och forsar slutligen genom den östra klippväggen ned på slätten.

Här finns en bro öfver älven, hvarifrån erbjuder sig en vacker utsikt. En gammal sägen förtäljer att från den klippa, som sprängdes bort för brobyggnadens skull, blefvo de förbrytare, som af Alltinget dömts till dränkning, nedstörtade i älven, som här har ett betydligt djup.

Det förefaller att vara en historisk sanning, ty då man uppförde stödmurarna vid bronsändpunkter, funnos på älvens botten en mängd människoben.

Härifrån leder vägen ned till ett sommarhotell, som ligger ett kort stycke nedanför klyftan, och hvarifrån man njuter en särdeles vacker utsikt. Hotellet bär det stolta namnet »Valhalla», men det är också dess enda märkliga egenskap, ty i öfrigt fruktar jag, att ingen resande blir imponerad af dess utstyrelse i något som helst afseende. —

För en isländare gömmer denna plats hans dyrbaraste minnen, och när han skall stiga ned i »Almannagja», känner han det, som om han beträdde en helig mark. Det var här, på »Lagberget», den smala gräsbevuxna landtungan mellan två klyftor, hvarest de lagar upplästes, som gjorde den isländska republiken till en för den tiden enastående mönsterstat. Här är det, som om hvarje klyfta, hvar sten talar förebrående till oss om hvad vi förlorat genom vår egen tillskyndan och oenighet.

På Thingvalla skilja sig vägarne, gå dels till nordlandet öfver ödsliga, obebyggda fjällsträckningar, som endast kunna befaras om sommaren, dels till de vackra bygderna sunnanfjälls. Man följer den sistnämnda, när man skall till »Geysir». Men tyvärr slutar körvägen här, och man måste hålla till godo med smala ridvägar, som emellertid kunna vara dragliga nog, då vädret är torrt.

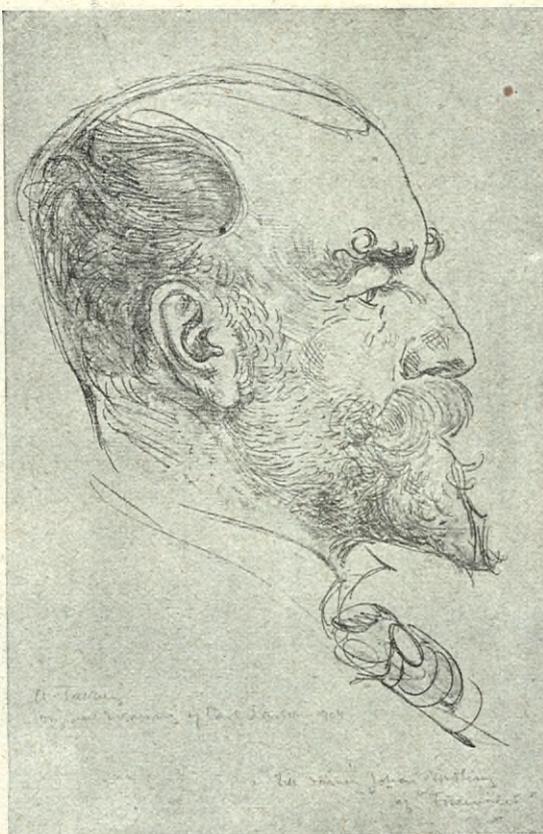
Från Thingvallagården rider man en stenig väg, som i östlig riktning sträcker sig öfver hela slätten. Dess lavamark är bevuxen med småskog af björk och gör därför ej något ödsligt intryck. När man hunnit öster om »Hrafnagja» — korpklyftan — som bildar Thingvallaslättens östra klippvägg och ligger i riktning från norr till söder, på samma sätt som den stora »Almannagja» bildar slättens västra klippgräns, blir vägen slätare, och nu går den ett stycke öfver en jämn, låg fjällrygg, som utgör gränsen mellan de östra bygderna och Thingvallabygden.

(Forts.)

AXEL TALLBERG OCH HANS ETSARSKOLA.

NYLIGEN har genom tidningarna försports, att vår konstakademi skulle vara betänkt på att utvidga området för sin verksamhet med en fullständig etsnings- och gravryskola. I och för denna sak har också tillsatts en kommitté, bestående af akademiens direktör och sekreterare, friherre G. Cederström och d:r L. Looström, samt vår berömde, sedan många år i England bosatte etsare hr Axel Herman Hägg, som just i dessa dagar hedrar hemlandet och hufvudstaden med ett besök.

En anstalt som den här ifrågasatta har redan länge varit ett önskemål inom våra konstnärskretsar, där intresset för radernålens ädla gamla konst väckts till ett nytt och glädjande lif ur en oförtjänt dvala, helt visst främst genom den entusiasmerande lärarverksamhet, som vår utmärkte etsare hr *Axel Tallberg* bedrivit vid de af akademien under de senaste åren anordnade etsningskurserna. Bland sina lärjungar har hr Tallberg därvid haft glädjen att räkna flere af våra allra främsta konstnärer, en prins Eugen, en Zorn, en Carl Larsson för att icke nämna flere. Till och med från utlandet ha elever kommit till, och en hel liten



AXEL TALLBERG. EFTER EN ETSNING AF CARL LARSSON.

krets af unga inhemska talanger har gifvit vackra löften om en förestående blomstringstid för den svenska etsarskolan.

Det bär sig nu också så bra, att genom en enskild konstväns — ingenjör *John Brandel* — varma nit för saken den afsedda Järoanstalten under hr Tallbergs skickliga ledning redan i detta nu står fix och färdig med alla nödiga, fullt moderna maskiner, apparater, inredning och materiel, och från ett besök, som vi häromdagen aflade i de ljusa och rymliga lokalerna uppe i Vasastaden, äro vi i tillfälle att i veckans nummer meddela några bilder.

Då det emellertid »näppeligen torde kunna anses staten värdigt och ej heller i praktiskt hänseende lämpligt, att ett för landets konstnärliga kulturarbete så viktigt företag vore helt beroende af en enskild persons offervillighet,» är det man nu tänkt sig, att akademien för de fria konsterna skulle inlösa den redan befintliga etsnings- och gravryskolan och för framtiden drifva den som sin egen. Det behöfliga penningbeloppet ämnar man söka skaffa genom subskription bland konstintresserade landet rundt, och man hyser det bästa hopp att under de nya, fullt betryggade och värdiga formerna snarast kunna öppna skolans portar ej endast för akademiens egna elever, utan äfven för intresserade konstnärer och meriterade studerande från landets öfriga erkända konstskolor.

Med hr Tallberg som ciceron inbjuda vi emellertid redan nu våra läsare till en liten rond genom de trefliga och praktiska lokalerna i huset nr 7 vid Dalagatan, dit den elektriska hissen på en minut helt bekvämt lyfter oss upp under högsta takåsen. Vi finna konstnären i fullt arbete med ett ståtligt porträtt af presidenten Roosevelt, ett arbete som han dock genast afbryter för att förevisa och demonstrera sin kära skolas förträffliga lokaliteter och inrättningar. Med nästan öm smeksamhet låter han sin hand glida öfver de glänsande koppartrycks- och litografiska pressarne, han låter oss blicka in i drag-skåpen, där de skarpa etsningssyrorna af-dunstas, beundra pappersskärnings- och plåtslip-



**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål
25 öre st.

— — —
Grumme & Son
Stockholm.

ningsmaskiner, brännugnar och tokrum. Med odeladt intresse bläddra vi igenom de rundt omkring strödda bladen af talangfulla unga elevs löftesrika konst, karaktärsfulla porträtt och delikata landskapsstudier i olika etsningsmetoder, såsom vanlig linjeetsring på hård eller mjuk grund, akvatinta och mezzotint, svafvelton, smergelton, griffelton och hvad de nu allt benämnas, de skilda förfaringssätten.

Till sist hamna vi åter i mästartens mottagningsrum, där våra blickar fängslas af en af Carl Larsson utförd schwungfull radering af Axel Tallbergs artistiskt tacksamma hufvud, som pryder en af väggarna, och där ofvanför Tallbergs egen berömda etsning af Bamborough Castle i Northumberland, ett jätteblad, som vittnar lika högt om sin skapares fina konstnärblick som om hans tekniska mästerskap.

Med utgångspunkt från detta ståtliga verk passa vi till sist på att underkasta vår mästartare en liten interview och kunna som resultat af denna meddela följande upplysningar om hans konstnärliga bana och verksamhet.

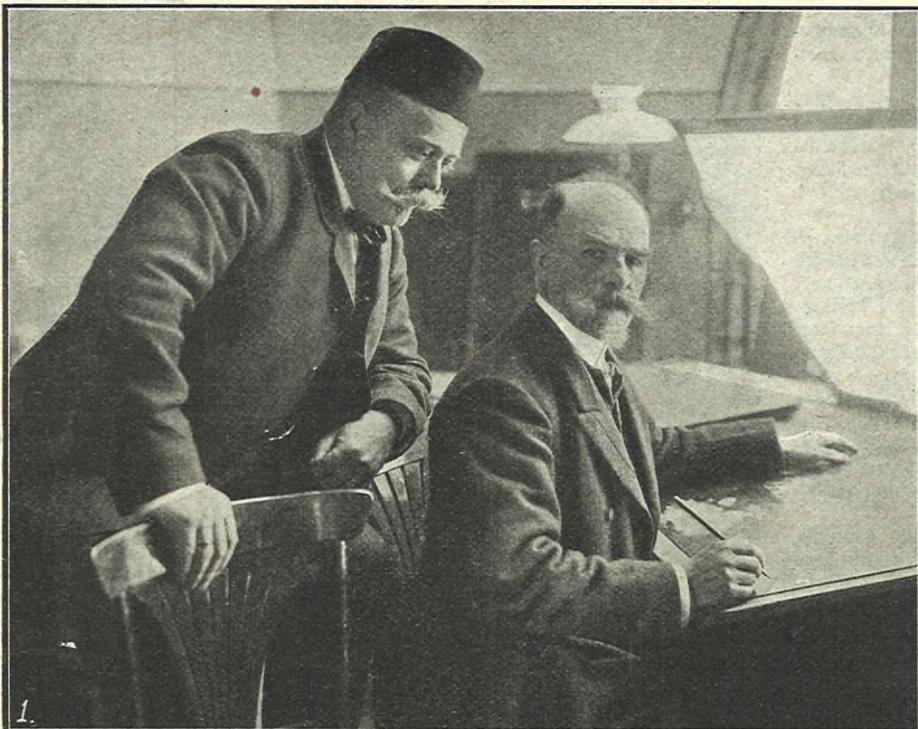
Axel Tallberg är född i Gefle den 30 sept. 1860, men som bägge hans föräldrar voro dalfolk och han själf alltifrån fyra års ålder fick sin uppfostran i Falun, sätter han en ära i att räkna sig som fullblodig »dalmas». Den lilla portion boklig lärdom, som bestods, inhämtade han i »kopparstadens» på den tiden ganska primitiva folkskola, som han besökte, till dess han fyllt 11 år, efter hvilken tid han fick, som man säger, ta hand om sig själf. Efter att ha försökt sig på diverse »yrken och näringar», lyckades han år 1879 realisera sin ständigt brinnande konstnärslängtas stora dröm och vinna inträde vid konstakademiens läroverk, som han genomgick till år 1882, då han för vidare studier begaf sig utomlands. Under de närmast följande tretton åren gjorde han ett enda kort besök i hemlandet, uppehöll sig för öfrigt hufvudsakligast i England, men gjorde äfven en del resor i andra länder, till och med utom Europa, allt för att grundligt och allsidigt studera den nobla konst, som han gjort till sin.

Hvad denna hans verksamhet som etsare beträffar, så var det visst artisten Olof Sörling, som först visade den unge akademieleven, hur han skulle »gå till väga», men som Sörling själf vid den tiden olyckligtvis hade råkat så där tämligen glömma bort sin konsts hemlighetsfulla procedurer, blef utbytet af denna handledning icke så synnerligen stort. Hågen hos den unge adepten var emellertid väckt, han skönjde redan nu sitt lifsmål, och hans sega dalkarlsenergi visste från den stunden ej mer af några hinder.

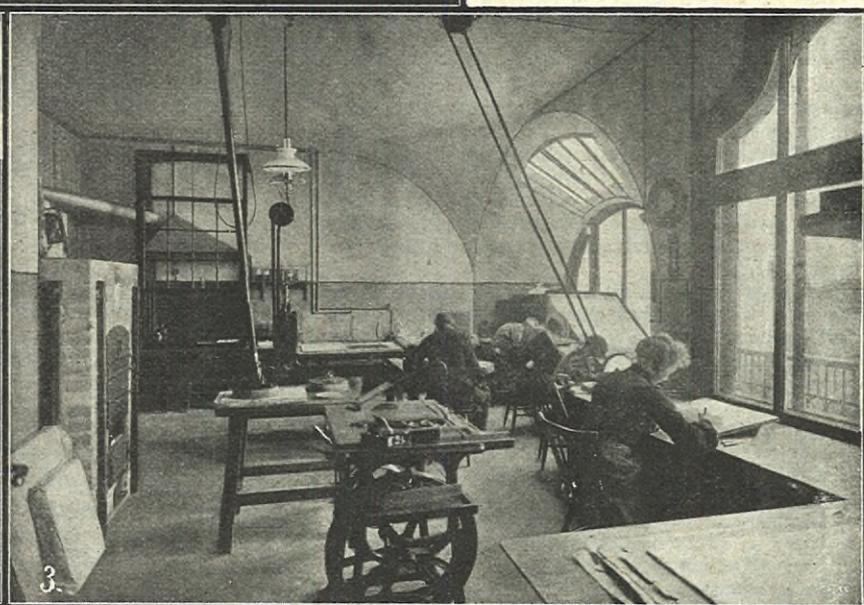
Tre år senare finna vi honom i Düsseldorf konstakademi bland den kände etsaren professor Ernst Forbergs elever. Forberg var nog en skicklig gravör, men föga intresserad som lärare och framför allt ytterst obenägen att meddela sina lärjungar mer än det allra

knapphändigaste af konstens hemligheter. Så gaf han t. ex. aldrig upplysning om ens en så viktig sak som etsningsvätskornas sammansättning, utan finga eleverna själfva trafva till apoteket och köpa "Forbergs nr 1" eller "Forbergs nr 2" af den lika tystlåtna medikamentsblandaren. Axel Tallbergs vistelse i Düsseldorf blef därför ej så långvarig, utan styrde han snart sin kosa till etsningskonstens förlofvade land England.

Hade han där hoppats på något större meddelsamhet hos yrkets erfarne utöfvare, bedrog han sig emellertid storligen. Hvert han kom möttes han af samma hemlighetsmakeri, samma kategoriska besked: "Här ha vi fått lära oss allting själfva, hvar och en för sig, och det får ni också göra — adjö!"



Till hedersam skillnad från så många föregångare söker dock icke Axel Tallberg att afundsamt behålla frukterna af sin rika erfarenhet endast för sig själf, utan hans lefvande och allt besjälade åtrå är *undervisningen* och deras tillgodogörande för den konst, han älskar framför alla andra. Stor var därför ock hans glädje, när han efter sin återkomst till fäderneslandet år 1895 som ledare för de af akademien anordnade kurserna fick samla omkring sig en skara talangfulla elever, bland hvilka mången redan på andra områden erkänd mästare, som ofvan nämnts, icke tvekade att taga plats. Och ännu större skall den naturligtvis bli den dag, då hans offervilliga och långa mödor krönas med den välförtjänta och



FRÅN AXEL TALLBERGS ETSNINGS- OCH GRAVYRSKOLA
FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG. 1. INGENIÖR

"Jag hatade, och jag hatar ännu" — så brister hr Tallberg ut i fyr och flamma vid minnet af dessa vidriga läroår — "detta dumma, absurda medeltidsmysterium, som alltjämt sökt hålla etsningskonsten under "ena skäppo" och som gjort den, ej endast till namnet, utan äfven till gagnet, till en af endast ett fåtal, ofta nog föga framstående konstnärer utöfvad *svartkonst!*"

För öfrigt kände man då för tiden endast till ett par tre olika tekniker — och i det stora hela synes förhållandet vara tämligen oförändradt än i dag, Flertalet af de många präktiga gamla metoderna äro ännu så godt som ett fullständigt *terra incognita* för de flesta idkare af gravyr- och etsningskonsten.

Axel Tallberg förlorade emellertid icke modet, utan tog de "välvilliga" råden *ad notam*, och sedan dess har hela hans sträfvan gått ut på studiet och återupplifvandet af de gamla, ofta nog sedan århundraden tillbaka totalt bortglömda gravyrmetoderna. Framgång har också långt öfver förväntan följt hans bemödanden. Så ha genom Tallbergs förtjänst de gamla härliga akvatintmaneren ånyo kommit till heders, likaså de högeligen intressanta mjukgrundmetoderna jämte flere andra tekniker, som helt visst ha en ny framtid för sig. Samtidigt har han dock naturligtvis ägnat all tillbörlig uppmärksamhet åt den moderna etsnings- och gravyrteknikens utveckling, i all synnerhet de moderna franska gravörernas, hvilkas nuvarande arbetssätt erbjuder den sakkunnige forskaren mycket af intresse, ej minst på grund af de foto-mekaniska och foto-kemiska "knep", som de i all hemlighet söka insmuggla som fullt legitim konstteknik.



A. TALLBERG. EFTER EN SKÄMTETSNING AF T. SCHONBERG, UTFÖRD Å TALLBERGS ETSARSKOLA.

JOHN BRANDEL OCH HR AXEL TALLBERG. 2. MOTTAGNINGSRUMMET. 3. EN AF ARBETSSALARNE.

— som man ju kan hoppas! — nära förestående belöningen att se etsarskolan tryggad för all framtid som en bestående statsinstitution.

Att en anstalt af denna art och under denna målmedvetna ledning skulle bli till heder för vårt land till och med långt utom dess gränser, bestyrkes också af det intresse, som Axel Tallbergs lärarverksamhet redan nu väckt i utländska konstkreter. Så har helt nyligen The Royal Society of Painter-Etchers and Engravers i London — världens enda autoritativa institution på den konstnärliga gravyrens område, af hvilken hr Tallberg själf är ledamot sedan år 1891 — tillsatt en särskild kommitté med A. H. Hägg som ordförande för att taga närmare del af den stockholmska etsarskolan, och hr Tallberg har i ämnet mottagit många uppmuntrande bref från såväl societetens president, den berömde etsaren sir Seymour Haden, som från dess sekreterare. Detta utlandets intresse är också lätt förklarligt, då, åtminstone för närvarande, icke i hela världen torde existera någon etsnings- och gravyrskola, som i fråga om studieämnenas mångfald samt uppsättningens fullständighet och förträfflighet kan mäta sig med den svenska.

Ja, detta och en hel del därutöver inhämtade vi under de angenäma timmar, vi tillbringade i Axel Tallbergs "högskola" på Vasastadens höjder, och när vi till sist tryckte mästarens hand till afsked, var det med en varm och uppriktigt menad tillönskan om framgångsrik och lyckosam fortsättning af en lifsgärning, som aldrig dagtingat med svårigheterna, utan alltjämt orubbligt fasthållit den sanna konstnärsentusiasmens ideala mål.

JOHAN NORDLING.



DET HAMILTONSKA SLÄKTMÖTET. GRUPPBILD TAGEN FÖR IDUN UTANFÖR RIDDARHUSET AF HOFFFOTOGRAF A. BLOMBERG.

1—2. LANDSHÖFDINGEN GREFVE HUGO HAMILTON MED GREFVINNA, F. ÅKERHJELM. 3. PROFESSORN GREFVE GUSTAF HAMILTON. 4 O. 5. GODSÄGAREN GREFVE GILBERT HAMILTON MED GREFVINNA, F. RÖHSS. 6. FRÖKEN ANNE-MARGRETHE HAMILTON. 7. GREFVINNAN MARGUERITE HAMILTON, F. V. SEUME. 8. KOMMENDÖREN GREFVE MALCOLM HAMILTON. 9. GREFVINNAN HILDA HAMILTON, F. HORN. 10. LANDSSEKRETERAREN GREFVE KNUT HAMILTON. 11. GREFVINNAN MARIANNE HAMILTON, F. HEGARDT. 12. KOMMENDÖRKAPTENEN, GREFVE WILHELM HAMILTON. 13. GREFVINNAN CONSTANCE HAMILTON, F. GIESECKE. 14. GREFVE ALEXANDER HAMILTON. 15. GREFVINNAN ANN SOPHIE HAMILTON, F. PEYRON. 16. GREFVINNAN LOTTEN HAMILTON, F. BECK-FRIIS. 17. KOMMENDÖRKAPTENEN GREFVE PERCY HAMILTON. 18. GODSÄGAREN GREFVE ADOLF HAMILTON. 19. GODSÄGAREN, GREFVE JAMES HAMILTON. 20. KAPTENEN GREFVE ARCHIBALD HAMILTON.

UR DAGSKRÖNIKAN.

JACQUETTE ODENCRANTZ. †. På Torpa i grannskapet af Jönköping afled nyligen fru Jacquette Odencrantz, änka efter framlidne häradshöfdingen Th. H. Odencrantz.

Den aflidna var dotter till justitiestatsministern Lars Herman Gyllenhaal, friherre till Härlingstorp, och hans maka i andra giftet, född Palm. Vid 21 års ålder inträdde hon i äktenskap, hvilket vid mannens död 1886 upplöstes.

Fru Odencrantz har efterlämnat ett varaktigt minne för den stora välgörenhet hon utöfvat, särskildt i Jönköping, där hon större delen af sitt lif vistats. Hon var härjämte en mångsidigt och fint bildad kvinna. Hon hade en betydande musikalisk begåfning, och Torpavar ofta en samlingsplats för hela det musikaliska Jönköping, dit äfven europeiska celebriteter letade sig väg.

Den aflidna sörjes, utom af en stor vänkrets, af barn och barnbarn. Äldste sonen, Thor, är häradshöfding i Ås och Gäsene, sonen Carl är disponent för Härlingstorp aktieföretag, Gustaf är kronfogde i Tuna läns och Sevedes fögderi och Lars

är tjänsteman i Skandinaviska kreditaktieföretaget i Göteborg; af döttrarna är Ellen änka efter domprosten Warholm i Kalmar, Gertrud gift med generaldirektören Sigfrid Wieselgren, Hedvig gift med borgmästaren i Jönköping W. Palmgren, samt Elisabeth gift med löjtnanten Lago Storckenfeldt på Vartofta.

ETT HÖGADLIGT SLÄKTMÖTE. Hamiltonska släktföreningen sammanträdde tisdagen föregående vecka till sitt femte släkthemöte i Riddarhuset. Närvarande voro manliga och kvinnliga medlemmar af släkten till ett antal af 60, bland hvilka märktes landshöfdingen greve Hugo Hamilton, som i dessa dagar särskildt riktat uppmärksamheten på sig genom att behjärtadt uppträda som medlare i den för vårt land så ödesdigra verkstadslockouten, vidare professorn, greve Gustaf Hamilton, ordföranden i Skaraborgs läns hushållningssällskap, greve Gilbert Hamilton, kommendören greve Malcolm Hamilton, ledamoten af riksdagens första kammare, greve Raoul Hamilton, kommendörkaptenerna Wilhelm och Percy Hamilton m. fl.

Vid sammanträdet föredrogs en tablå öfver föreningens samlade fonder, hvilka nu uppgå till ett belopp af omkring 50,000 kr. Häraf hafva utbetalts understöd till behöfvande släktmedlemmar samt stipendier för de unga.

Efter mötet samlades släktmedlemmarna till middag å Grand Hôtel. I middagen deltog jämväl tvänne medlemmar af släktens engelska gren, den bekante mr Lillas Hamilton, som någon tid tjänstgjort som läkare hos emiren af Afghanistan, samt miss Evelyne Saumarez.

Vi meddela här en utanför riddarhusets port tagen gruppbild af släkthemötesmedlemmarna.

EMMA FRANCK †. Den 1 dennes afled i Ystad efter en längre tids aftynande f. skolföreståndarinnan, fröken Emma Franck. Den aflidna, till börden tyska, var en ovanligt begåfvad och kunskapsrik kvinna. Vid 17 års ålder kom hon till Sverige och innehade först anställning som guvernant hos åtskilliga skånska adelsfamiljer, tills hon öfvertog den s. k. Sommerska flickpensionen i Ystad. Här verkade hon framgångsrikt under flere årtionden och förstod att genom sin kloka, energiska ledning och praktiska undervisningsmetod — särskildt i de främmande språken — höja denna privata läroanstalt till en af de mera kända i provinsen.

Frkn Franck sysselsatte sig gärna med mineralogiska studier och ägde ganska intressanta stensamlingar, hvilka hon öfverlämnat dels till Lunds museum, dels till privata personer i Ystad.

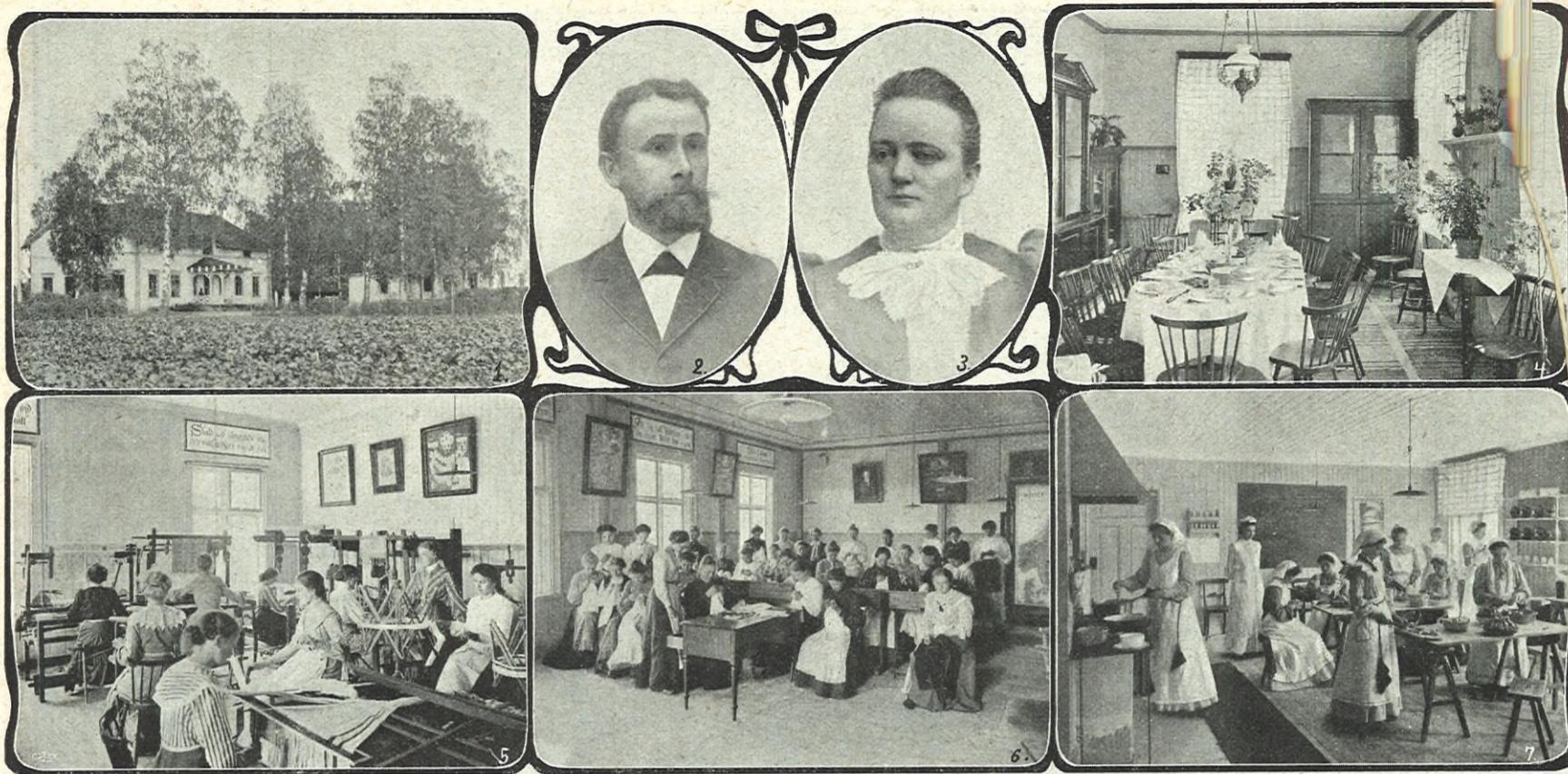
För den obekante kunde den aflidna stundom förfalla något kärft. Hon var emellertid en både älskvärd och godhjärtad kvinna. Så t. ex. lät hon åtskilliga unga, obemedlade flickor erhålla gratis undervisning,



JACQUETTE ODENCRANTZ.



EMMA FRANCK.



FRÅN GEFLEBORGS LÄNS FOLKHÖGSKOLA I BOLLNÄS. 1. SKOLBYGGNADEN. 2—3. SKOLANS FÖRESTÅNDARE HR OCH FRU DAHM. 4. MATSALEN. 5. VÄFSALEN. 6. HANDARBETSSALEN. 7. SKOLKÖKET.

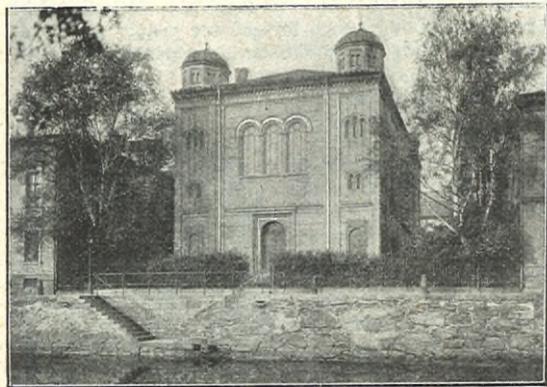
och för sina elever var hon ej blott den allvarliga lärarinnan, utan äfven den kärleksfulla, hjälpsamma vännen.

Hvile hon nu i frid efter slutad lifsgärning!
En tacksam elev.

EN FOLKHÖGSKOLEKURS FÖR KVINNOR, genom hvilken våra bonddötrars intellektuella utveckling på ett sundt och nyttigt sätt främjas, är som bekant förenad med Gefleborgs läns folkhögskola, hvarest agronomen och fru Hj. Dahm äro de, som genom sin lärareverksamhet vid nämnda skola gjort betydliga insatser i länets folkbildningsarbete. Agronomen Dahms verksamhet har dock ej inskränkt sig blott till skolan. Länets och särskildt den närmast liggande traktens jordbrukande befolkning har i honom haft en alltid tillmötesgående och insiktsfull rådgifvare. Nästan hvarje år har hr Dahm hållit föreläsningkurser här och hvar inom länet, och under senaste åren har han varit ledare af de studieresor för småbrukare, som anordnats af länets hushållningssällskap.

För omkr. 20 år sedan inrättades af hr och fru Dahm en kvinnlig folkhögskola och denna sin verksamhet uppehålla de ännu med ekonomiskt understöd af landstinget och staten. Den kvinnliga folkhögskolans schema har upptagits af allmänbildande ämnen och kvinnlig slöjd. Kursen har varit ettårig. Från och med i år har dock en utvidgning af verksamheten införts, i det att en andra årskurs, omfattande husmodersskola, inrättats. I denna få eleverna lära att laga enklare mat, på förhand beräkna kostnaderna samt göras i öfrigt förtrogna med en matmors och värdinnas plikter såväl i köket som vid bordet.

L. V.



SYNAGOGAN I GÖTEBORG, SOM I DAGARNE FIRAT SIN 50-ÅRSFEST. O. RINMAN FOTO.

GÖTEBORGS SYNAGOGA firade i slutet af förra veckan sitt femtioårsjubileum med en mycket anslående högtidlighet.

Det i rik belysning strålande lilla templet hade smakfullt dekorerats med levande växter, hvarjämte dagen till ära platsen framför altaret och förlåten smyckats med ny, stilfull bonad.

Högtidlighetens första del var hämtad ur gudstjänstritualen, hvars vackra melodier, sjungna af en präktig kör, voro af utmärkt verkan. Härefter utfördes en imponerande kantat under anförande af direktör Joseph Czapek, som komponerat densamma för synagogans invigning för femtio år sedan och äfven då ledde utförandet af tonverket. Solopartierna i kantaten utfördes af fru Axeline Mráz och kantor M. Schachtel, hvarjämte i ett par smärre köror medverkade fröken Rosa Larsson och d:r Ahlfors. Orgelstämman sköttes på ett förtjänstfullt sätt af fröken Helfrid Olsson, och musiken utfördes för öfrigt af en afdelning ur Götarnes musikår.

Den högtidliga akten slöt med ett varmhjärtadt tal af rabbinen, d:r C. Kock, som erinrade om dagens betydelse och därvid kastade en återblick på de flydda femtio åren i församlingens lif.

Med anledning af minneshögtiden meddela vi här en bild af det judiska templet i Göteborg.



PRINCESSAN SOPHIE CHARLOTTE AF OLDENBURG OCH PRINS EITEL FRIEDRICH, KEJSAR WILHELMS ANDRE SON.

ETT NYFÖRLOFVADT FURSTEPAR. I dagarne har ingåtts förlofning mellan prins Eitel Friedrich af Preussen och hertiginnan Sophie Charlotte af Oldenburg. Prins Eitel Friedrich är kejsar Wilhelms näst äldste son och född 1883. Hans blifvande gemål är äldsta dottern till storhertigen af Oldenburg och född år 1879.

FRÅN VASAPRINSESSORNAS UNGDOM.

ÅR 1539 den 15 juni kunde kung Gustaf I låta utgå "kring om riket" en notifikation om sin äldsta dotter Katarinas födelse. På samma gång meddelade han, att "vi ämna låta kristna vår kära unga dotter söndagen näst före Sancta Maria Magdalena dag nu nästkommande i vår stad Stockholm, hvarför är vår vilje och begäran att I med eders kära hustru uppå förenämde tid och ställe ville tillstädeskomma, görandes eder gladt med oss och flere gode män, som vi till samma kristning förskrifvit hafva."

På utsatt tid firades dopet med den ståt, som tiden fordrade. Följd af sina faddrar, tagne bland Sveriges mäktigaste släkter, fördes den lilla hedningen i högtidlig procession till slottskapellet. Kanske hade hon, som sed då var, fått en risbastu förr än hon ifördes dopdräkten; hon skulle därigenom göras så mycket villigare till omvändelsen. I kyrkan blef först djävulen genom en besvärjelse utdrifven, och därefter skedde själfva ceremonien genom att den lilla helt och hållet neddoppades i dopfunten. Sedan man kommit hem, var det faddergåfvornas tur, och sådana lämnades både till barnet och modern. Sedan började barnsölet, som varade i dagarne tre och då man gjorde sig glad. Och dåtidens glädje var icke så sansad som vår, icke ens vid hofven. Där om tala guldsmedräkningar på silfverkärl, som måste lagas efter festerna, och fatbursskrifvarens långa förteckning på sönderslagna glas och krus. Det tycktes nästan som det ansetts att fästen icke varit riktigt lyckad, om man ej slagit sönder hela bordservisen.

Under de närmaste tio åren föddes Gustaf I:s fyra yngre döttrar: Cecilia, Anna, Sofia och Elisabeth. Om prinsessornas tidigaste ungdom känner man just icke så mycket, det är nästan endast då de äro sjuka, som man får höra talas om dem. Än är det Cecilia, som har frossan, och mästern Dionysius Beurres botar henne genom en dietkur. Så skrifer drottning Margareta till sin syster Märta Sture: "Som vi

hafva förstätt, att din käre son Nils lille (han, som sen blef mördad af Erik XIV) är blefven sjuk af den kalla sjukan, och du frågar, om vi veta någon läkedom därför, så vete Gud, att om vi visste någon konst därtill, vore det oss själva likaledes förnöden, ty Cecilia hafver också en tid bortåt haft samma sjuka, och icke vet Dionysius någon synnerlig konst däremot; utan när Nils har sjukan och honom törstar, skall du intet gifva honom dricka förr än en timme efter sen han varit sjuk; och icke plägar Dionysius heller gifva Cecilia någon mat, som är fet, ägg eller sådant, utan mestadels bröd och rödvin. Kära syster, om du icke hafver rödvin, så vill vi skicka något till dig. Och om äpplen ha vi haft bud till Stockholm, och där fingo vi icke mer än 15 päron, därför sända vi dig 8.“ — Frukt användes för att släcka törsten under febersjukdomar.

Men ofta är det ej till läkaren, mästare Dionysius, drottningen vänder sig för att få sina barn friska. Den kloka hustrun Birgitta hjälper ofta lika bra med sina huskurer. Det som drottningen sätter största lit till, består i att dricka torkadt och sönderstött fan af en hjärpfjäder i varmt öl, på samma gång man inandas röken af en annan portion antändt hjärp-fan.

De kungliga barnens dag var indelad på följande sätt. Kl. 5 om vintern, kl. 7 om sommaren skulle de stiga upp, då det ej var nyttigt för barn att sova längre, ty därigenom förstördes deras memoria och förstånd. Då de voro klädda, skulle de läsa tio guds bud, trosbekännelsen, fader vår och sjunga en psalm; därefter skulle man servera dem deras första mål: soppa eller ett par ägg, dock icke så mycket, att de kunde äta sig mätta därpå. Var vädret vackert, följde nu en kort promenad till kl. 9, då arbetet började, för att likväl redan kl. 10 afbrytas af en bastant middag, då de "blifva furstligen bespisade med mat och dryck, och all den ceremoni, som är tillbörlig vid ett furstligt bord." 12—3 var lektiden, därefter två timmars arbete. Kl. 5 skulle kvällsmaten vara färdig, och kl. 8 om vintern, 9 om sommaren, skulle barnen vara i säng.

Ett gladt familjelif lefdes vid gamle kung Göstas hof. Han hade bestämt, att en timme hvarje dag skulle vara anslagen till dans, och då skulle alla herremännen vid hofvet infinna sig i danssalen. "Och kom då äfven", berättar Per Brahe d. ä., "hofmästarinnan in med fruntimret, och konungens spelemän lekte dansen för dem. Hvar annan eller hvar tredje dag red konungen ut med sina herrar och fruntimmer, antingen på jakt eller eljes att med vällust tiden fördrifva. Hvar vecka höll konungen en fri fäktsskola, där den unga adeln öfvade sig så väl i denna konst som i annan ridderlig öfning, stundom äfven med rännande och stickande, och hvilken som däri öfvergick den andre, blef belönad med en ärlig förlänning och en fördans med en jungfru af fruntimret."

Det påstås ju att kvinnor äro förtjusta i sötsaker, och härifrån göra vasaprinsessorna icke något undantag. Det är ansenliga kvantiteter konfekt, socker och frukter, som de uttaga ur den kungliga kryddkammaren. Kung Gustaf ansåg också, att åtminstone en af hans döttrar gick till öfvermått härl. Han skrifver nämligen till Katarina, kort efter hennes giftermål, att om hon vore sjuk, detta berodde på, "att du intet godt regemente håller med åttandet, utan håller ännu den samma sed, som du gjorde när du var fröken, och äter allehanda schaffuell, som är äpple och frusna nötter, desslikes socker och annat, som förslemmar magen."

Till sist några ord om prinsessornas dräkter. Dessa voro så många och de fingo så ofta nya, att jag endast tar några exempel ur högen. Så hade prinsessan Cecilia 1559 bland annat

12 öfverkjortlar (rober) af gyllenduk, siden och sammet, guldbroderade och pärlbesatta, och 15 underklädningar af siden och sammet med guldsnören och guldmaljør. Huru rikt utstyrda en del af dräkterna voro, kan man göra sig en föreställning om, då man vet att vid ett tillfälle ur skattkammaren utlämnades 5,962 pärlor till de röda sammetsbrämen på prinsessor-nas klädningar, vid ett annat 864 pärlor till Katarinas och Cecilias svarta gyllendamst-dräkter, för strumporna, som hörde till samma dräkter, 4,822, och för axelpuffarna 508 stora och 1,370 små pärlor. Antar man, att de två prinsessorna delade jämnt, buro de således på en enda dräkt 3,777 pärlor.

NILS SJÖBERG.

DETTA LIFVET.

DET KOKAS HOP och skänkes i och allt är som en gröt, men inte är den just så hvit och inte just så söt.

Och alla vilja hafva, och alla få sin del, men sannerligen, alla få ej socker och kanel! Den stora önskelotten med mandelen i botten, som ungdomsskaran väntar på i livvets högtidsstund, den kommer då förvisso ej i hvar mans mund!

ANNA KNUITSON.

DOMSTOLSSCEN INFÖR VÅR HERRE.

Du har ingenting uträttat för min sak, sade vår Herre strängt.

— Nej, Herre, intet, svarade den gamle, grånade mannen med nedböjdt hufvud.

— Du hade krafter i din ungdom och begåfning.

— Ja, Herre.

— Men allt blef försummat, emedan du aldrig lärde dig behärska dig själf och stäcka din vilja.

— Ja, Herre.

— Hela din mandomsålder gick förbi, utan att du lade din hand vid plögen.

— Ja, Herre.

Vår Herre blef allt strängare: Du använde tiden till spel och nöjen.

— Ja, Herre.

— Du kastade dig i lättsinniga kärleksförbindelser, tills du gick omkring som en skugga af dig själf.

— Ja, Herre; du säger sant; jag vet att du skall förbanna mig.

Då stod där en mild ängel vid den brottsli-ges högra sida. Det var den högste af jordens änglar, och han hade ögon, som hade gråtit mycket. Han gick nu fram och strök långsamt öfver den hoppöjde mannens hår; och i det samma föll en tår ner öfver hans hand. Då slog den gamle, nedbrutne mannen sina armar om den höge ängels knän.

Därefter var det länge tyst, tills vår Herre sade — och hans röst var blidare efter den scen, han hade bevittnat: Har du således någonting att anföra till hans försvar?

— Ja, Herre, svarade ängeln: *han vet*, att han är idel orenhet inför dig; han syndade icke af ondska, utan emedan han var svag och blottställd; han döfvade med synd den längtan uppåt, som han hvarken kunde tysta eller uppfylla.



Köp Venersborgs BARNSKODONI!

Bästa svenska fabrikat!



Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas af:

**Aktiebolaget
A. F. Carlssons Skofabrik,
Venersborg.**

Försäljes i minut hos de flesta skohand-lande i landet.

När den gamle mannen hörde dessa ord, började han skälfva i hela kroppen.

— Nej, nej, sade han; hvarför talar du så för mig, höge ängel!

— Se, Herre, sade ängeln, denne man skall ej störa glädjen i din himmel; han är en god och anspråkslös människa, som aldrig skall försöka komma högre, än han passar; hans känsla af din godhet skall uppfylla honom med tack-samhet och glädje och lydnad.

Medan ängeln så talade, hade vår Herres ansikte klarnat allt mer, och inför detta uppk-larande flydde alla de skuggor, som hade följt den gamle mannen från jorden. Inför detta gudomliga leende blefvo hans grofva klä-der strålande, och hans gestalt förvandlades, såsom när man hvitglödgar svart järn.

— Han är ju en af oss, sade vår Herre.

Likasom utan att veta, hvad han gjorde, kastade sig den befriade fången ner på tronens trappsteg.

I detsamma hördes tonerna af en aflägsen sång af många röster. Den sjöngs på ett underbart språk, som är svårt att öfversätta till jordiskt tungomål. Men dess innehåll var ungefär detta: Herren är när alla dem, som hafva ett ödmjukt och förkrossadt hjärta; ty han har sin lust i nåd.

—S—N.

SJUSTJÄRNAN. EN KÄRLEKSSAGA AF CHICOT.

(Forts. fr. föreg. n.r.)

"JAG KAN ej inse, att vi ha någon annan utsikt," började den unga flickan, "än att arbeta så mycket vi kunna. Och det bästa vi kunna, är att arbeta med nålen. Vi måste försöka sy åt andra, sy kläder, och jag tror, att vi skulle kunna draga oss fram på det, om vi blott komma på modet hos damerna i stan. Men för att komma därhän, måste en af oss fara till Stockholm och taga lektioner hos någon fin storsöm-merska för att lära sig ta mått, klippa till och profva. Hon får förestå atelieren, om jag får kalla den så, får taga mot kunderna och göra upp affärerna med dem, och vi andra böra ju bara sy, så skolen I se, att vi nog slå oss fram."

De blickade på hvarandra, de sågo på Marianne, i hvars ljufva ögon nu strålade en kraftig vilja och varm tillförsikt, men de mötte hennes blick med trä-aktig styfhet. Det lät ju så lätt och naturligt som Columbi ägg, detta afgörande. De voro ej börds-stolta, men kunde ej sju fröknar ägna sig åt annat än att helt simpelt bli sömmerskor?

Men sedan de noga granskat förhållandena från alla sidor med hänsyn till sin värnlösa ställning, in-sågo de, att utsikten att bli "storsömmerskor" skulle vara den säkraste och mest passande för dem och gifva dem tillfälle att fortfarande få lefva tillsammans.

Ty det fanns då icke sådana tillfällen för kvinnor att få användning som nu. I själva verket hade en fattig flicka då inga andra utsikter än att antingen bli gift, guvernant, om hon ägde tillräckliga kunskaper, sällskapsdam, om hon passade och besatt öfvermån-skligt tålmod, sömmerska eller tjänsteflicka. Sömmerskor med goda kunder och bra förtjänst var det som låg närmast för Sjustjärnorna och de blefvo det.

Marianne, som, af en för de öfriga syskonen okänd anledning, med ens blifvit så resolut och liflig, va,

MELLINS FOOD

har enligt läkares intyg visat särskildt digifvande egenskaper använd i dos af en matsked i ett glas mjölk tre à fyra gånger om dagen. Köpes å alla apotek. Prof samt broschyr gratis och franko från

**MELLINS FOOD DEPOT,
Malmö.**



själen i det nya etablissementet. Hon blef det genom frivillig, tyst öfverenskommelse, emedan de andra insågo, att de endast voro maskiner och hon den ledaude, verksamma viljan.

Det blef också hon, som for till Stockholm, skafade sig plats hos säsongens bästa modesömmerskor och där på kort tid inbäntade allt, som skulle göra henne till den framstående modist hon blef. Många behöfva lång öfning för att vinna skicklighet i den kvinnliga utstyrelsens verkstäder, några komma aldrig därtill. För att hinna till mästerskap härvidlag fordras icke blott det trägna arbetet, därtill erfordras en alldeles särskild naturens begåfning, och den hade Marianne i ovanlig grad. Hennes öga för färg och form misstog sig icke, hennes hand var som skapad att drapera. Hon tycktes född parisiska så snart hon kom bland tyger och mönster. Hon hade en smak, som var ofelbar. Det skulle fruntimren i hennes fädernestad snart få erfara under generationer.

Sålunda förberedd återvände hon hem och öppnade det damskrädderi, som sedermera i många år var känt som "Sjustjärnorna". Alldeles som man nu i Stockholm säger om en klädning, att den är sydd hos "Lundinerna", hette det då i Gefle, att den kom från "Sjustjärnorna", för att den skulle vara ansedd som ett mästerverk och beundras.

"Sjustjärnorna" blefvo intet öfvergående mode. De bibehöll sin prestige under nästan ett par generationer. De sex nämyrororna voro dock knappast kända, emedan de nästan aldrig gingo ut eller eljes visade sig. Men Marianne såg man så mycket oftare, där hon ilade ur bod och i bod för att göra inköp, ty kunderna hyste så oinskränkt förtroende till hennes smak och blick för hvad som klädde enhvar individuellt, att de gäfvö henne öppen fullmakt att köpa hvad hon behagade. På grund därav stodo bodherrarne på tå för henne, och somliga, mera djärfva och listige, försökte hviska förledande ord i hennes fina öra, hufvudsakligen för att eröfra henne till stadig kund. Men hon slog därvid blott upp sina stora ögon, i hvilka djup skimrade en smula ironi, dock tillräcklig för att afväpna äfven den djärfvaste.

En del andra män hade friat till den "stiliga" och vackra Sjustjärnan, men fått nej utan vidare. Det förhöll sig nämligen så, att Marianne tidigt blifvit förälskad i en ung sjöman, som tillhörde ett fartyg, ligande utanför skansen. Han hade tillfälligtvis kommit nära land en eftermiddag i snipan för att meta, ty alldeles vid sidan af fästet ligger ett förträffligt abborrgrund, ännu i dag uppsökt af stadens metare. Han hade därvid mellan nappen mönstrat landsidan och därunder fått syn på en ljus bomullsklädning, tillhörande en flicka, som satt och sydde innanför albuskarna, som där gingo ned i vattnet.

Läsaren torde nu ha svårt att inse, hvilken charme låg öfver en sjöman förr i världen, den där tillhörde en stad, hvars hufvudintresse grupperade sig kring sjöfart och sjöfolk. Invånarne där följde med från det fartygen började byggas, tills de gingo af stapeln, kände mer och mindre hvarje medlem af besättningarna, följde deras resor i tidningen från hamn till hamn och välkomnade sjömännen, då de återkommo. Det låg i de hemmavarandes ögon något högeligen intressant, mystiskt och tilldragande i de hemvändande männens väderbitna fysionomier och ofta nog främmande, stundom fantastiska klädsel.

Huru ofantligt mycket märkvärdigt hade dessa "gossar" ej skadat i de fjärran länderna, hvilka lågo så långt från deras egen lilla å! Hvilka ovanliga saker hade de ej att förtälja om äfventyr, där de själfve voro hjältarne... De voro andra karlar de än dessa hemmasittande bleka skraddare och skomakare, bokhållare och andra vanliga herrar! Och så sågo de så friska, hurtiga och manliga ut i sina nätta, trefliga sjömans-

kläder. Blå eller röda yllekjortor, som lämnade fritt utrymme åt de kraftiga, solbrända halsarna; äkta manillahattar eller svarta blankskins(vaxduk)-mössor, värdslost burna akterstegade öfver det rika håret; bländhvita smertingsbyxor och fina skor, köpta i någon Medelhafshamn. De sprättigare buro också dessa nätta, blå klädeskoletter med breda bröstslag af stickadt, svart siden, hvilka klädde en ung man bättre än något annat plagg.

Nåväl, dessa unga sjömän voro stadens gifna Don Juaner par préférence. Det var icke värdt för någon landkrabba att försöka sticka upp i vinden emot dem. Så fort de kommo hem, darrade de unga flickornas hjärtan af förtjusning, och de togo loften af hvarje rival så säkert som amen säges i kyrkan.

* * *

En sådan sjömansdandy var jungmannen Richard Mårtensson på briggen "Galathea", som nu låg där i "Skanshålet", väntande på god vind. Han hade gått ombord "för godt", det vill säga, han fick icke mer återvända till staden, men tilläts en kortare tripp i närmaste grannskapet. Då han nu fick se skymtet af den där klädningen emellan buskarna, drog han icke alls i betänkanne att säga ett sista farväl till en flicka i sin födelsestad, som han förmodade vara ute för att plocka bär — det var just den tiden.

Han smög därför i land och fram till henne, troende Marianne tillhöra samma samhällsklass som han själf och viss om att få en treflig stund.

Ingenting i Mariannes hållning eller toalett stötte på fröken. För öfrigt hörde Mårtensson till dessa unga, oförsynt lyckliga, som icke kände till några samhällsskrankor, åtminstone på detta stadium af lifvet.

Därför gick han ogeneradt och utan tvekan fram till den unga flickan och slog sig i språk med henne som sjömannens vana var. Han framställde dessa obetydliga, hvardagliga frågor, som vi skulle tycka låta så ohjälpligt banala, om de förekomme i tryck, sedan vi i årtal läst allt det sentimentala nonsens romanförfattarne lägga i munnen på sina älsklingshjältar och hjälttinnor. Men hvad den unge sjömannen sade lät helt annorlunda i en ung flickas öra och verkade på ett helt annat sätt, emedan orden för första gången framställdes till henne af en vacker yngling.

Ungdomen sveper omkring dessa ordets banaliteter en stämning, en poesi, ja, än mer: en väldig naturkraft, hvilken blott den kan verkligen fatta, som en gång själf varit *riktigt* ung, frisk, okonstlad och mer eller mindre svärmisk.

Marianne kände sig högeligen upprörd öfver hvad en vanlig flicka skulle ha tagit ganska lätt och skratat åt. Men hon såg något i den unge sjömannens ögon, som förvandlade hennes tomma flickhjärta till en kvinna. Hon tyckte sig nu skåda en man för första gången. Hon undrade, huru dessa svällande, nötblunda lockar kunde vara så förtjusande under den tillbakakastade blankklädersmössan. Hvarför hade hon ej förr märkt, att läppar kunde vara så röda och ögon så strålande?

Ja, stackars fröken Marianne blef förälskad utan att fråga efter, att det var i en simpel, fattig sjöman — förståndet har så föga att säga i hjärtats hemligaste vrår. Hon tänkte visserligen på hennes nåd och sina stela ströstar, men det blefve ett senare bekymmer och fick ej störa hennes nuvarande lycka.

Hvad fjärligen Mårtensson angår, så fann han snart, att Marianne icke tillhörde samma släkte som hans vanliga eröfringar. Han blef kär på rama allvaret och lofvade sig själf att bli en allvarsam, stadgad man från det ögonblick han svor henne sin tro, hvilket skedde under de par gånger de ännu träffades, när vinden envist blåste emot.

De hade öfverenskommit att hålla sin förlöfning hemlig, tills Richard skulle få befälet öfver ett fartyg, något han hade skäl att hoppas, om han alltid fortfor att segla för samma rederi och lyckades taga sina examina i navigationsskolan. Det skulle naturligtvis dröja flere år, men de voro unga och kunde vänta och skulle vara hvarandra trogna.

Det var denna ljufva hemlighet, som utvecklade så mycket mod och företagsamhet i hennes bröst, så att syatelieren Sjustjärnorna egentligen kom till stånd genom kärleken, liksom så mycket annat i denna underliga värld. Marianne hade naturligtvis också sin lilla listiga uträkning med att taga ledningen med så mycken energi. Hon hoppades nämligen, att när hon gjort sig så nyttig för de öfriga, skulle de ej ha så mycket att invända mot hennes blifvande förening med Richard Mårtensson.

* * *

Allt tycktes nu också gå förträffligt. Det var en lycklig tid. Sjustjärnorna fingo allt flere och bättre kunder, de förnämsta familjerna vände sig allmänt dit och behöfde ej som förr fara upp till Stockholm. De kunde nu lefva utan bekymmer och började äfven lägga af något. Hennes nåd dog och äfven det, skam till sägandes, lättade något.

Marianne gick i ljufva drömmar, där hon följde fästmannen från hamn till hamn i tidningen. Ingen studerade "sjöfartsunderrättelserna" ifrigare än hon. Hans resor räckte vanligen ej länge, emedan han undvek att taga hyra med långtursegelare af idel önskan att träffa sin söta fästmo allt oftare och — kanske — för att göra sig påmind hos rederiet.

De älskande träffades i största hemlighet hos Mårtenssons mor, en fiskaränka på Islandet, deras enda förtroigna. Lyckan nådde sin höjd, när Richard ändtligen låg öfver en vinter hemma och läste på styrmans- och kaptensexamen, hvilka tåge han tog och med stor heder.

Denna vinter var så att säga ett enda småleende för Marianne, så att till och med de träaktiga systrarna lade märke till hennes glada lynne och frånvaro om kvällarna. Men hon bara smålog, skakade mystiskt på hufvudet och försvann med dansande steg. De misstänkte visst icke sin syster för något otillbörligt, men nog voro de nyfikna. Som de emellertid aldrig gingo ut, slapp Marianne allt spioneri och var, som sagt, oblandadt lycklig.

Mårtensson tog nu hyra som förste styrman med stadens största skepp "Valerie" och gick ut på en ordentlig långtur, som skulle räcka fyra år. Men så fick han också löfte om befälet på ett nytt fartyg, det första klipperskepp, som skulle byggas där, och bli ett under af snabbhet och elegans. Då skulle deras bröllop stå och på detta skepp skulle de göra sin bröllopstur.

* * *

Dessa fyra år förlöto emellertid icke så alldeles fridfullt som Marianne hade hoppats. Några oroande missöden inträffade i deras lugna hem. Den största olyckan anställde koleran, som hemsökte staden på 1860-talet och började i östra delen. Dödsängeln, som tycktes följa Lillåns stränder, letade också upp deras hus och slog icke mindre än de fem äldre systrarna. (Det var ingenting ovanligt, under epidemiens första grasserande, att hela hus blefvo utdöda.) Sorgen drabbade de efterlevande hårdt, så starkt förenade som de varit, dessa sju under hela lifvet. Äfven måste "Sjustjärnorna" nu inskränka sin verksamhet just under värsta brådskan, då sorgdräkter upphörligt beställdes. Men de ville ej intaga främmande sömmerskor, utan inskränkte, som sagt, i stället sin verksamhet.

(Forts.)

LITTERATUR.

BLAND HÖSTENS litterära nyheter må främst af alla nämnas det verk, som redan i trollkraften af det oförgätliga minne, det vill lefvandegöra och befästa, har sin framgång gifven — professor *Carl Warburgs* lefnadsteckning af *Carl Snoilsky*, hvaraf första häftet nyss utsändts på Hugo Gebers förlag. Ursprungligen var det afsedt att i omedelbar anslutning följa den samlade upplaga af skaldens diktning, som efter hans rikgång föranstaltades, men genom det utomordentligt rikhaltiga och intressanta material i form af bref och hittills icke offentliggjorda dikter, som ställts till minnestecknarens föfogande, har utgifningen något fördröjts. Dess bättre har emellertid framställningens fylighet och värde därigenom naturligtvis i hög grad ökat, och den svenska bild af "Svenska bilders" mästare, som den utmärkte litteraturhistorikern nu är i tillfälle att skänka hans fädernesland, kommer att stå så mycket rikare och mera strålande i sin skarpa utmejsling. I de hittills tillgängliga kapitlen behandlas skaldens barndoms-, skol- och studentår, och en särskild vemodsstämning griper en inför den nobla silhuetten af den dyrkade, blott alltför tidigt bortryckta skaldemodern, grefvinnan *Sigrid Snoilsky*, född Banér, hvars artistiska begåfning och rika hjärtelag utan tvivel ägde en grundläggande betydelse för sonens hela karaktär och skaldskap, hon —

"med stämman den veka,
som ville, men nämns inte neka,
som ville, men kan ej bli sträng..."

I detta sammanhang ligger ju nära att framhålla den nya "nationalupplaga" af *Snoilskys* berömda dikt-cykel "Svenska Bilder" med *Albert Edelfelts* utmärkte illustrationer, som af samme förläggare börjat utgifvas till ett pris, som med hälften understiger det ursprungliga, hvarigenom det ståtliga nationalverket göres tillgängligt i vida kretsar, dit den tidigare upplagan genom sitt högre pris icke kunnat nå.

*

En stor och odelad glädje har beredts oss af *Gustaf Ullmans* nya diktsamling "Caprifol", som i dagarne utgått från Alb. Bonniers förlag. Den unga författaren debuterade, som bekant, för ett par år sedan med en samling dikter, "Västskust", som gaf vackra löften, och har därefter äfven dokumenterat sig som

en icke oafven novellist genom "Ungt folk" och "Fast mark". Den nya diktsamlingen synes oss nu rikligen inlösa de förhoppningar, som debuthäftet väckte. Det är fortfarande västkusten, dess haf och dess kärftva strandnatur, som inspirerar hans bästa sång, och när han någon gång lämnar den, är det alltid med en längtans blick tillbaka mot de stora vidderna. Men naturstämningen har redan nu förtätats till en andlig symbolik, som ofta griper förunderligt djupt mot hjärtats rötter, och stämmans klara gosseklang får allt mer en mörknadt manlig skälfnings, som vittnar om egna upplevelser. Helt enkelt glänsande äro dikter sådana som "Grottan", "Utan ord" och många därtill.

Som ett litet prof tillåta vi oss anföra den vackra dikten

KÄLLSPRÅNG.

Ur bergets gröna dunge
af stormböjd, fattig en och tall
fram öfver hällen springer
ett klart och lekfullt källefall.
Det ringlar sig i svängar,
i glans af sol på brusten is
hän mellan ljung och ängar
dit ut, där, bortom dunkel hed,
en strimma blånar fri och bred
af hafvet under morgonbris.

Där kan du lyssna länge
i ostörd ro till hafvets röst,
som tonar ensamtstor och dof,
och höra invid jordens bröst
den sällsamt silfverklara
och ystra källan svara,
och barnsligt lent
och klocklikt rent
i skimmer sjunga lifvets lof.

Som längtande mot djupets
oändlighet i brus och svall
den fram ur berget slungar
sitt lif af glitter och kristall.
Likt gossetrots och ungmösång
jag älskar dungens källefall,
som mellan is och tufvors tvång
ej trötts eller rastar,
men som i solförblindadt språng
mot hafvets dunkla värld af strid,
omätligt djup och mäktigt vid,
sig fullt af jubel kastar.

Samlingen är "i beundran och tacksamhet" tillägnad Karl Nordström, penselns mäktige tolkare af västkustens natur.

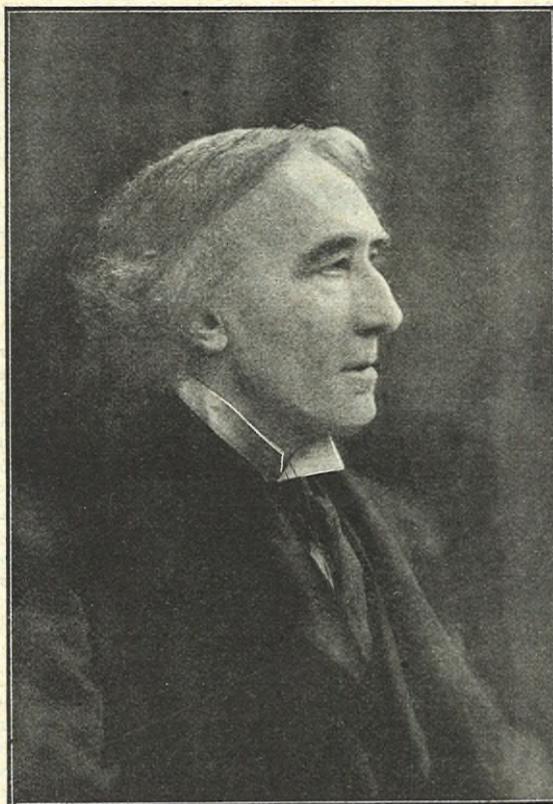
I *Fredrik Nycander* äger som bekant samma landskap ännu en hängifven och tonbegåfvad besjunge, och hans nya diktsamling "*Vindleka*" (A. B. Ljus förlag) ger flere vackra prof på, hur nära hembygden alltjämt smyger sig kring hans hjärta. Lika stark och odelad är dock icke stämningen öfver denna diktarvärld som öfver Gustaf Ullmans. Fredrik Nycander har i Mälardrottningen funnit en ny älskarinna, åt hvilken han delar sin hyllning, och dikter som "Majkväll", "Sommartid" röja den nya känslans äkthet.

Från samma förlag föreligger *Ingemar von Melstedts* diktsamling "*Uppsala*", som redan genom sitt ämnesval ur våra dagars studentikosa Uppsalalif bör kunna räknas på intresse och resonnans i alla yngre som äldre studenthjärtan. Vid formen råder ofta en viss ovighet, men karaktäristiken är i det hela ypperlig, och flere af bilderna präglas af en nästan epigrammatisk skärpa.

En egendomlig kontrast till von Melsted bildar *Harald Jacobson*, som — med en oftast oförvitlig formgifning — för hvarje ny diktsamling allt bredare förtonar i en rent psalmodisk ackordklang. Värme och innerlighet genomgåfva den emellertid och ger äkthetens rätt. Hans nya samling "*Blå oktober*" (Bohlin & C:os förlag) rymmer för Iduns läsare många välbekanta dikter, men ingen torde ångra att förnya deras bekantskap och att fullständiga den med andra, som vackert afsluta en blid och vinnande diktarfysionomi.

I *Frida Landsorts* "*Rytmer och Rim*" (A. B. Ljus förlag) möta vi åter ett helt annat kynne. Det är ett utprägladt manligt satiriskt drag öfver en stor del af denna unga skaldinnas diktning, som ej kan undgå att frappa. Där finns också andra stycken i en enkel och intagande viston, färgklara små naturstämmningar, hjärtekloka små själfuppgörelser — allt stämplat af en nitid och linjesäker formgifning och en förfinad modern kultur. Debuten hör ingalunda till de alldagliga, och fortsättningen — som naturligtvis bör komma — mötses intresserat.

Om *Axel Kumliens* dikter "*Stigar och stråk*" däremot (Wahlström & Widstrands förlag) måste vi bekänna, att det enda kvardröjande intrycket blifvit, att de icke göra något intryck alls! Författningen kan således vara rätt så likgiltig som början: slik välfabri-



HENRY IRVING, DEN I DAGARNE AFLIDNE RYKTBARE ENGELSKE SKÅDESPELAREN.

cerad genomsnittsvara tryter dock aldrig i marknaden.

Sist i denna lilla öfversikt öfver sommarens och förhöstens poetiska skörd vilja vi dröja vid *Gust. A. Klingboms* diktsamling "*Från hafsbandet*" (C. E. Fritzes hofbokhandel), som väl näppeligen framträder med andra anspråk än den begåfvade amatörens, men som också ärligt fyller detta mått. Mången frisk hafspust slår emot en från dess sidor, mången äkta ton från ett manligt och guldtroget hjärta vibrerar genom den konstlösa stämföringen. Flere än vi skola också helt visst lägga det lilla häftet ifrån sig med ett varmt och uppriktigt menadt: "Tack, gamle vän!"

J. N-g.

TEATER OCH MUSIK.

KUNGL. TEATERN har under förra veckan upptagit Tschajkowskys opera »Eugen Onegin» med fru *Sigrid Arnoldson* som Tatjana, och en fulltalig publik hade mött för att se och höra den celebra sångerskan i ett nytt parti. I den kungliga logen märktes konungen, kronprinsen och prins Carl. Egentligen bjuder denna musik långt mindre än den koloratursmuckade italienska och franska operagenren åt en artist af fru Arnoldsons läggning tillfälle att briljera med de starkaste sidorna af sin sångkonst, men naturligtvis blef den vokala prestationen berömvärd, medan den dramatiska i det hela föreföll skäligen stereotyp. En och annan besjälad punkt kunde dock framletas såsom i första aktens brefskrifningsscenen och i slutscenen, där hr Forsells eldiga framställning af titelrollen gjorde sin medryckande verkan.

På fredagen gafs programmet ånyo, denna gång i närvaro af det unga Skånehertigparet. Vid bägge tillfällena var bifallet lifligt, och blommor och hyllning kommo såväl Tatjana som Onegin rikligen till del.

Sista Arnoldsonföreställningen ägde rum i måndags inför en fulltalig publik, som med lifligt bifall, blommor och lager lönade den framstående sångerskans tolkning af Margaretas parti i "Faust". Äfven denna prestation är väl känd från fru Arnoldssons föregående uppträdanden härstädes, och intet är att om densamma tillägga.

KONSERTFÖRENINGEN gifver instundande tisdag sin första abonnementskonsert, hvilken med hänsyn till det under konsertåret (instundande januari) inträffande 150 årsminnet af Mozarts födelse, uteslutande upptager kompositioner af den store musikern. Sålunda kommer att utföras »uvertyren till »Idomeneo», pianokonsert i d-moll, brefarian ur »Don Juan», romance och rondo för 12 blåsinstrument och kontrabas samt symfoni i g-moll. Solister blifva fru Östberg och hr Stenhammar. Hr Aulin visar sålunda, att han fortfarande ämnar hålla konstens fana högt, och på ett samtidigt mera värdigt och blygsamt sätt kan han ej fira 25-årsjubileet af sitt första offentliga uppträdande som musiker, hvilket ägde rum i Söderköpings brunnssalong i slutet af augusti 1880, då hr A. var knappt 14 år gammal. Och dock skulle väl ingen kunnat förtänka

“IDEOL”

nytt, oskadligt konserveringsmedel för saft, sylt, gelé, kompotter, marmelader, inläggningar etc.

OBS! Bruksanvisning å hvarje paket! OBS! Fabrikationen af Ideol står under uppfinnarens, Professor Lagerheims kontroll.

HYLIN & C:o F. A.-B.
Stockholm.

honom, ifall han velat inleda sitt musikår med en egen konsert, där han kunnat uppträda i sin fyrdubbla egenkap af kompositör, violinvirtuos, kvartettspelar och orkesterledare. Angående hr Aulins betydelse för vårt musiklif hänvisa vi för öfrigt till den uppsats, som inleder detta nummer.

KONSERT gafs i tisdags af violinisten Arthur Hartmann och pianisten Ernesto Consolo, hvilka sistl. januari gafvo en enda konsert härstädes och då väckte det lifligaste bifall. Vi återkomma i nästa nummer.

SVEN KJELLSTRÖMS och ALFRED ROTHS afskeds-konsert i Vetenskapsakademien blef en ny musikalisk konstnjutning, hvarmed de båda konstnärerna än mera stadgade sina sympatier hos publiken. Programmet upptog som nyhet en violinsonat af Héléne Munktel, som var välklingande nog, men utan djupare innehåll. Hr Kjellströms ypperliga stråke gaf emellertid färg åt verket. Hvad pianonumren beträffar fingro de som tillföre ett briljant utförande af hr Roth.

EN FRÖDINGS TOLKARE, som genom sina deklamationer och visafnar redan gjort sig skattad i vida kretsar af vårt land, synnerligast i dess södra delar, är hr Svante Fagerström från Helsingborg. I hufvudstaden har han dock hittills varit obekant, men förbereder nu till den 27 dennes en soaré i Vetenskapsakademien, hvilken vi till det bästa vilja anbefalla. Vi ha själfva varit i tillfälle att taga del af hr F:s prestationer och kunna således af personlig erfarenhet bekräfta de lofördande pressutlåtanden, han erhållit, ehvar han uppträd, och af hvilka vi som ett enda litet prof anföra följande omdöme af Göteborgs Handelstidning: "Hr F:s uppläsningstalang karakteriseras i främsta rummet af varm förstälse af de tolkade dikternas anda, ett måttfullt begagnande af de mimiska hjälpmedlen samt god uppfattning och lagom understrykande af humoristiska moment."

HENRY IRVING †. Den ryktbare engelske skådespelaren John Henry Brodrib Irving afled härom dagen i Bradford.

Sir Henry Irving, Englands erkänt störste skådespelare, var född 1838 och debuterade vid aderton års ålder på Sunderlandteatern. Under de femton följande åren var han omväxlande anställd vid teatrar i Edinburg, Glasgow, Manchester, Liverpool och London. Han utbildade sig därunder till en utmärkt framställare af lustspelsfigurer, framför allt sådana med skurkaktig karaktärläggning. 1871 inträdde han vid Lyceumteatern i London, för hvilken han blef direktör 1878. Han har också företagit större turneer genom England, Skottland, Irland och Förenta staterna.

Sin egentliga ryktbarhet grundlade han 1874, då han med sällspord framgång spelade Hamlet två hundra kvällar å rad; allt sedan dess har han varit Englands mest uppburna tragiske skådespelare. Öfver hufvud har han skördat sina största lagrar som framställare af Shakespearefigurer; på senare tid har han fungerat som ledare af en efter honom själf uppkallad teater, hvilken varit baserad å Shakespeares dramer.

Irvings arbetsförmåga och fysiska uthållighet gränsade till det underbara, och han har genom sin personlighet mer än någon höjt skådespelareyrkets anseende i England. År 1895 upphöjdes han i adligt stånd, en ära, som dittills aldrig vederfarits någon engelsk skådespelare.

Iduns bibelupplaga.

TILL PRENUMERANTERNA på Iduns bibelupplaga följer med detta nummer ark 21 omfattande 22—24 kap. af Lukas evangelium och med två helsidebilder: "Jesus begabbas af krigsknektarna" af *Olle Hjortzberg* samt "Jesus på korset" af *Eilif Peterssen*.

HUSMÖDRAR. Tillsen, att Ni alltid vid inköp af Hafregryn & Korngryn erhålla Hafregrynsvarnen »Svea» i London med Gulmedalj belönade tillverkningar, förpackade i säcker eller kartonger om 1/2 & 1/4 kilo. Sveas Sundhetsmjöl i hel- eller halvkilopacketer rekommenderas till barn och sjuklingar och samtliga dess tillverkningar utmärka sig för sin goda smak, lätkokhet och renhet. Finnes hos alla välsorterade engrossister och detaljister i hela Skandinavien.

Hafregrynsvarnen Svea,

Ragnar L. Jeansson, KALMAR. Tabell öfver näringsvärdet af våra förnämsta födoämnen uttryckt i öre pr kilo. Fläsk 102, Oxkött 48, Rågbröd 54, Hvetebröd 55, Färdkött 62, Torsk 40, Mjöl 87, Korngryn 116, SVEA Hafregryn 153.

KÖKSALMANACK

Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoders kurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 22—28 OKT. 1905.

Söndag: Consommé med vindböjtlar; à la daube på lax med mayonnaise; stekt hare med salader; äppelpaj med vaniljsås.

Måndag: Köttkroetter med champignonsås; vinsoppa med biscuits.

Tisdag: Palsternackspuré; kokt kolja med senapssås och potatis.

Onsdag: Späckad kalflever med potatis; krusbärskompott med gräde och kakor.

Torsdag: Ärtor med fläsk; plättar med sylt.

Fredag: Surstek med potatis, lingon och lök; äppelsnö.

Lördag: Ärtpuré med stekt bröd; fläskkorf med rotmos.

RECEPT:

Vindböjtlar (f. 6 pers.) 3 dcl. vatten, 50 gr. smör, 120 gr. hvetemjöl, 4 hela ägg.

Beredning: Smör och vatten kokas upp, mjölet tillsättes under flitig vispning och smeten får koka, tills den släpper pannan, hvarefter grytan

lyftes af elden. Vispen klämmer ur väl, och när smeten afsvalnat, inarbetas ett ägg i sänder. Massan tryckes genom sprits eller krusig strut på väl rengjord och smord plåt i form af äss eller aflånga bullar. De gräddas i ordinar ugnsvärme. Under gräddningen bör ej ugnsluckan öppnas på 10 min., ty genom luftdraget sjunka bakelserna ihop och blifva platta.

De serveras till buljong eller afredda soppor.

Mayonnaise (f. 6 pers.) 3 msk. smör (60 gr.), 5 msk. mjöl, 1/2 tsk. engelsk senap, 6 dcl. vatten, 3—4 äggulor, saften af 1/2 citron, 1 tsk. vinaigre, 4 msk. fin matolja, salt, socker, 2 dcl. tjock gräde.

Beredning: Smör, mjöl och senap sammanfråsas, det kalla vattnet tillsättes, litet i sänder, under flitig rörning och såsen får koka i 20 min. Den passerar därefter och röres, tills den blir kall, då äggulorna, en i sänder, irörs och såsen arbetas med slef omkring 1/2 tim., under det att oljan, citronsaften och vinaigre'n tillsätts dropvis. Såsen afsmakas med salt och socker och sist tillsättes den till hårdt skum slagna grädden. Den serveras i särskild säsksål eller som garnering omkring fisk och kött.

Äppelpaj (f. 6 pers.).

Smördeg: 1 hg. smör, 2 kkp. mjöl, 1 msk. brännvin.

Till fyllning: 2 lit. saftiga äpplen, 1—2 kkp. strösocker, 1/2 kkp. vatten.

Beredning: Smöret tvättas och blandas raskt med mjölet och brännvinet, hvarefter degen utställes att bli kall. Äpplena skalas; skäras i tunna skivor och kärnhusen borttagas. De läggs hvarfals med sockret i en pajform, (öfversta hvarvet bör vara äpplen) och vattnet tillsättes. Pajdegen kafflas ut till 1 cm. tjocklek och ett

Gif barnen den bästa näring och de växa upp till friska och starka människor.

Gif vuxna den bästa näring och de förblifva friska intill sena ålderdomen. Använd därför endast

Gyllenhammars patenterade hafregryn, hafremjöl

som fås i hvarje välsorterad specierläffär.

Aktiebolaget Göteborgs Ris- & Valskvarn.

lock till formen utskäres. Formens kant penslas med uppvispadt ägg och belägges rundt om med en remsa af degen, som krusas med en spetsig knif. Resten af degen utskäres till blad eller stjärnor och därmed garneras pajen. Den gräddas i god ugnsvärme omkr. 1 tim., eller tills den fått en vacker gulbrun färg. Pajen serveras varm eller kall med vispad gräde.

Köttkroetter (f. 6 pers.) 1 liter kokt eller stekt kött, 2 1/2 msk. (50 gr.) smör, 3 msk. mjöl, 4 kkp. buljong, salt, hvitpeppar, 1 äggula.

Till panering: 2 ägg, 2 kkp. stötta skorpor.

Till kokning: 1 kg. flottyr.

Beredning: Köttet skäres i fina tärningar. Smör och mjöl sammanfråsas, buljongen påspädes och såsen får koka 10 min., köttet lägges och stufningen får ett uppkok, hvarefter den afsmakas med kryddorna och äggulan tillsättes. Massan utbreddes på ett flatt fat att kallna. Af köttmassan formas aflångt runda kroetter. De rullas i stötta skorpor, doppas i de vispade äggen och rullas åter i stötta

skorpor, hvarefter de få stå och stelna 1 tim. Flottyrerna upphettas och när en tunn, blå rök stiger upp från ytan, nedläggs kroetterna, och få koka gulbruna, då de upplägges på gräpper att afrinna. De garneras med persilja och serveras med champignonsås.

Palsternackspuré (f. 6 pers.) 6 palsternackor, 2 1/2 lit. efterbuljong, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, salt, hvitpeppar, 1 äggula, 2 dcl. tjock gräde.

Beredning: Palsternackorna sköljas, skrapas och skäras i små bitar. De nedlägges i 1 lit. af den kalla buljongen och få koka, tills de äro fullkomligt mjuka, då soppan passerar. Smör och mjöl sammanfråsas, purén och resten af buljongen tillsätts och soppan får koka 10 min., hvarefter den skummas och afsmakas med kryddorna. Äggulan och grädden uppvispas i sopp-skålen och purén tillslås under kraftig vispning.

Den serveras med rostadt eller stekt bröd.

Späckad kalflever (f. 6 pers.) 1 1/4 kg. kalflever, 1/2 hg. späck, 2 tsk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 maghinna, 2 msk. smör (40 gr.), 1/2 lit. gräddmjöl, 1 tsk. soja.

Sås: 1/2 msk smör (10 gr.), 1 msk. mjöl, leversås, (1 msk. rifven mesost), salt, hvitpeppar, socker, 1 tsk. kallt smör.

Beredning: Lefvern bör vara ljus till färgen och hinnan så skör, att den brister vid en tryckning af fingret. Lefvern lägges i vatten 1/4 tim. Den sköljes därefter väl och torkas. Ädror och hinnor borttagas så mycket som möjligt. Späcket skäres i strimlor och lefvern späckas därmed i täta rader zig-zag. Den ingndes med salt och peppar och inlindas i den sköljda maghinnan, som hopfästes med vispkvistar eller hopsys. Smöret brynes i

Den förståndiga husmodern

bakar själf hvetebrödet och använder aldrig annat jäsningsmedel än Lagermans Bakpulver »Tomten».

Recepter för bakning, utarbetade af Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, medföljer hvarje burk eller paket.

en järngryta, lefvern lägges och brynes vackert samt spädes litet i sänder med gräddmjölen, tillsatt med soja. Den bör ofta ösas och stekes sakta, med tätt slutet lock omkr. 1 1/2 tim.

Smör och mjöl sammanfråsas, den silade köttjusen tillsättes litet i sänder och såsen får koka 10 min. hvarefter den afsmakas med kryddorna och det kalla smöret.

Maghinnan borttages; lefvern skäres i tunna skivor samt upplägges på varmt fat och öfvergjutes med litet af såsen.

Äppelsnö (f. 6 pers.) 5 stora äpplen, 5 äggvitor, 5 msk. socker, saften af 1/2 citron.

Beredning: Äpplena sköljas och torkas, de stekas därefter i ugnen och passerar. Äggvitorna vispas helt litet. De passerade äpplena tillsätts under rörning i ägghvitan, jämte sockret och citronsaften. Blandningen röres under 1 tim. tid med ojämn fart. När krämen höjt sig till hvitt skum, är den färdig. Den upplägges på geléskål och serveras med bakelser eller biscuits.

LEDIGA PLATSER

Platsen som sjuksköterska

vid Kalmar stads fattiggård Falkenberg är ledig den 24 dennes. Ansökningar, åtföljda af fräjde- och tjänstebetyg samt fotografi insändas ofördröjligen till fattigvårdsstyrelsen i Kalmar hvars ordförande lämnar närmare upplysningar om lönevillkor m. m.

Sjuksköterskeplatsen

inom Trolle Ljungby socken Kristianstads län, med en årlig lön af 500 kr. jämte bostad och som med tre månaders ömsesidig uppsägningstid tillsättes för en tid af fem år, sökes med bifogande af intyg om ålder, hälsotillstånd och tjänstgöring å större sjukhus under minst ett år samt någon tid jämväl å epidemijukhus, hos undertecknad inom den 15 nästa november och tillrädes den 11 därpå följande december. Trolle Ljungby pr Gualöf d. 11 okt. 1905.

Kommunalstämman ordförande.

En bättre, ordentlig, anspråkslös flicka

erhåller plats i Göteborg 1 nov. Sökande bör vara kunnig i sömnad, villig att deltaga i inom hemmet förefallande göromål samt hjälpa tvenne större flickor med läxläsning och öfrigt som förekommer. Svar med fotografi och rekommendationer till »A», Filialpostkontoret, Vasagatan, Göteborg.

En duglig husfru,

ej under 30 år, får anställning å Nya Hotellet, Falun.

För Hushållsfröken,

kammar- och ensamjungfru finnes god och förmånlig pl. i Norrland om anmälan med betyg göres snarast. Oskarshamns Tjänstbyrå.

Värdinneplats.

Dam af god familj, som önskar verksamhet, erhåller plats som värdinna hos medelålders läkare i vacker landsortstad. Den sökande skall vara fullt ekonomiskt oberoende, äga ett godt sätt och utseende samt om möjligt, musikalisk begåfning. Svar till »Verksamhet» torde sändas under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b. Fotografi återsändes.

En duglig, arbetsam värdinna

med ej för stora pretentioner erhåller genast anställning hos medelålders ungarl. Svar, helst med fotografi, till »H.» Hjo p. r.

Flicka med önskan att vara till verklig nytta och gagn, finner plats och vänligt hem i enkel familj. Hon bör vara barnkär och något kunnig i matlagning. Svar till »Tomten», Söderhamn p. r.

En enkel, anspråkslös och bildad flicka, barnkär samt kunnig i sömnad och enklare matlagning, kan nu genast få plats i en bildad, mindre familj på landet. Nära köping och järnvägsstation. Vacker natur. Svar med referenser till Ljungby-Postens redaktion, Ljungby.

En allvarlig, bildad flicka får plats som värdarinna för tre barn mellan 4 år och 2 månader. Rekommendationer och fotografi önskas. Svar nu genast till Grefvinnan Ingeborg Hamilton, Tranås.

Som hushållsbiträde önskas i höst en anspråkslös flicka, kunnig i matlagning och villig att biträda med tillsyn af trenne små barn. Löneanspråk och betyg torde sändas till »Landbrukare», Vattholma.

En ung flicka med godt sätt, (helst den som haft anställning hos juvelerare) som har häg för affär och vid behov vill hjälpa till i hemmet, kan få plats, om svar åtföljdt af fotografi och uppgift om löneanspråk sändes till J. G. Kihlberg, Nyköping.

Till stad önskas mot fritt vivre, som husmoders hjälp och sällskap en flicka af god familj. Svar inom 5 dagar till »Tjänstemannafamilj», Iduns exp. f. v. b.

Ung, bildad flicka, gladlynt, arbetsam, kunnig i matlagning o. handarb. får god plats nu genast i treflig prästgård i Småland. Ref. Svar till »S. E.», Iduns exp., Sthlm.

En bättre musikalisk o. språkkunnig flicka, som vill åtaga sig läxläsning med tvänne barn samt vara som hjälp och sällskap, får plats i familj. Svar till »A. H.», Nyköping p. r.

Huslig, bättre flicka eller bättre frökenjungfru, erhåller förmånlig bekväm plats att sköta bättre ungarlshem (icke matlagning). Endast svar åtföljdt af fotografi torde sändas till »Själfständig plats», Gumælii Annonnsbyrå, Malmö.

PLATSSÖKANDE

Goda hushålls- och barnfröknar, lärarinnor m. m. till familjen finnes anmälda å Inack. Byrån Norrköping. Rikstel. 916.

Ung, anspråkslös, musikalisk flicka från godt hem, kunnig i enklare matlagning, bakning samt alla uti ett hem förefallande göromål, önskar plats nu i höst. Lön önskas. Svar till »Familjemedlem», Degerfors, Värmland p. r.

På större landtegendom, där fru finnes, önskar bättre flicka plats att sköta hushållet. Goda rekommendationer finnes. Svar till »Interressad», Bergkvara, p. r.

Ung, glad, bildad flicka önskar plats som hjälp och sällskap, är äfven villig att deltaga i kontorsgöromål, har genomgått 7-klassigt elementarläroverk samt 1 år i Schartaus Praktiska Handelsinstitut. Svar till »Glad, kvick», Iduns exp.

Ung, fint bildad flicka, som genomgått högre elementarläroverk, önskar plats som sällskap och hjälp i tjänstemannafamilj (helst barnlös) eller hos äldre dam. Svar till »19 år», Iduns exp.

Kassörspats i bank eller på kontor sökes af fullt kompetent 19-årig småländska, som äfven kan förestå telefonstation. Ref. och närmare upplysningar erhållas af majoren m. m. L. L. Löfgren i Grenna.

Norra Inack-Byrån, Malmskilnadsg. 27, Sthlm, ansk. lärarinnor, värdinnor, sällskaps-, kontors-, hushålls-, barnfröknar, sjuksköterskor. Riks 8565, Allm. 11187.

En kvinnlig sjukgymnast önskar plats i bättre familj där massage erfordras. Är dessutom villig att vara frun behjälplig och som sällskap. Svar till »20 år», Östersund p. r.

Som lektriss, sällskap och hjälp önskar bild. musik. fruntimmer plats. Rekommend. kunna erh. Sv. t. »H. 67» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm.

Ung, bildad flicka, som genomgått hushållskurs önskar plats att förestå ett hem på landet eller som sällskap och lektriss till äldre herre eller dam. Svar till M. H. C., Filipstad p. r.

Enkel, bildad, barnkär flicka, van husliga bestyr, deltagar med sömnad söker plats. Svar »Frisk-Villig» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Sthlm.

I matlag., bakning, sömnad kunnig, bildad flicka, söker plats. Ordningssvan. Svar till »Enkel, Arbetsam» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Sthlm.

Plats som sällskap och som husmoders hjälp önskas af en barnkär, bättre flicka. Svar emotes tack samt till »Familjemedlem 83», Iduns exp., Stockholm, f. v. b.

Bättre flicka, anspråkslös, arbetsam ordentlig, kunnig i matlag., något sömnad, god handstil, mycket barnkär och ordningsälskande, önskar plats nu genast eller den 1 november. Svar till »Tacksam 1905», Karlsborg p. r.

Sjuksköterska

önskar plats i privat hem. Svar till »Examinerad», Iduns exp. f. v. b.

Plats som sällskapsdam hos äldre fru önskas af ung, bildad flicka. Någon lön önskas. Svar emotes tack samt till »D. N.», Landskrona p. r.

Mot fritt vivre

önskar bildad änkefru — öfver vintern — plats i bättre hem som sällskap och lektriss. Skicklig i musik och finare handarbeten. Villig att tillhjälpa med hvarje-handa. Sver till »Arbetsam», Iduns exp.

I godt, vänligt hem önskar 23-årig flicka komma, för att mot fritt vivre praktisera i allehanda hushållsgöromål. Har genomgått hushållskurs. Svar till »Godt hem, Prästdotter», Iduns exp.

En bättre flicka, som genomgått hushållsskola, önskar mot fritt vivre eller någon betalning komma i större hushåll på landet. Är kunnig i handarbeten och något sömnad. Är villig deltaga i alla inomhus förefallande göromål. Svar till »M. W.», Iduns exp.

Fransyska

önskar anställning i familj. Svar till »Française», Iduns exp.

Kv. Gymnast med flerårig praktik, goda rekomm., önskar plats i familj. Svar till »Van gymnast» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm.

Enkel, arbetsam flicka önskar mot fritt vivre plats i bättre familj. Svar till »H. K.», Nytorngsgatan 21 B 3 tr., Stockholm.

Värdinneplats

önskas af medelålders musikalisk änkefru. Duglig, barnkär, ordentlig. Bästa ref. Svar till »Anspråkslös», Iduns exp., f. v. b.

Ung, bildad, anspråkslös flicka önskar komma i god fam. som husmoders hjälp på landet eller i stad. Någon lön önskvärd. Svar till »God hjälpreda», Sv. Telegramb. annonsafd., Helsingborg.

19 års bildad flicka

önskar plats i familj som sällskap o. hjälp vid husliga sysslor. Har genomgått en ettårig kurs i sjukgymnastik och massage. Har ej haft plats förut. Svar till »Familjemedlem», Nordiska Annonnsbyrån, Göteborg.

En medelålders dam, kunnig i ett hems skötande, söker plats i höst. Reflekterande torde insända svar under adress »Hem», Norra Fogelås prästgård, Hjo.

Ung, bildad flicka önskar plats hos ensam dam eller i familj som sällskap. Är kunnig i massage och gymnastik, talar franska och engelska. Svar till »Sjukgymnast», Iduns exp.

Examinerad sjuksköterska önskar plats vid sjukstuga eller brukssamhälle, eller också stadigvarande privatvård. Innehar för närvarande plats å större sjukhus, men önskar ombyte. Svar emotes tack samt af »M. 25», Iduns exp.

Bildad, 22-årig flicka söker plats i godt hem att vara som sällskap och hjälp åt husmoder. Ex. massös, genomgått handelsskola, något kunnig i sömnad samt händig i allt som förekommer i ett hem. Svar till »Föräldralös», Iduns exp.

Bildad, medelålders flicka med för många att sprida trefnad i ett hem, önskar plats hos äldre dam eller familj som hjälp och sällskap, eller såsom värdinna hos enklung. Bästa rek. Svar till »Barnkär X. Y.», Iduns exp.

Plats sökes af en 20-årig flicka. Ordningssvan, kunnig i matlagning och bakning samt villig i ett hem utträffa förefallande sysslor. Lön önskas. Svar till »W. W.», Jersfö p. r.

Bildad, huslig och musikalisk flicka (skolad sängrost), som genomgått bokhållerkurs o. bitr. i skrifögrom vid jurid. byrå önskar plats såsom hjälp o. sällsk. i aktad familj, helst i Sthlm. Vidare upplysn. af Fru E. Kihlblom, Kungsg. 9, Sthlm.